

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. julija 1912.

V času velike vročine.

Ta čas leta imenujemo v naši tovarni sezono šumečih bonbonov. Naravno je, da pozimi ne more biti konzum tako velik kakor v vročih poletnih dnevih, ko nas žeja tako muči in katero najboljše pogasimo z dobro limonado, pripravljeno iz šumečih bonbonov.

Šumeči bonboni so tudi radi tega zelo praktični, ker se jih lahko komodno nosi s seboj. Voda studenčnica ali kakšen izvirek je vedno pri roki (posodo, oziroma kozarec nosimo s seboj v žepu, bodisi zlozljiv kovinast, iz gume, ali pa iz papirja) zato je limonada v resnici boljša kot vsaka druga pijača, ker je sveža in hladeča. Blagi užitek limonade se niti primerjati ne da z učinkom piva. Limonada osvežuje, pivo pa telo umori. Fizična prednost limonade tiči ravno v osveženju, pivo ne da telesu nikdar moči, dasiravno še to trdi marsikdo.

Šumeča limonada je zelo poceni pijača, o tem si dovolimo pripomniti par besedi.

Vydrovi šumeči bonboni so kemično čisti izdelek, ker ne vsebujejo niti svinca niti trohice žveplene kisline, kakor nekateri drugi tržni izdelki. Da se nekatero konkurenčno podjetje strogo ne drži zakona o živilih, dokazuje slučaj, ki se je pripetil v zadnjem času, ko se je doznalo, da je bil pridan šumečim bonbonom zdravju škodljivi saponin kot sredstvo za penjenje limonade. Za svoje izdelke jamčimo v vsakem oziru in sprejmemo polno odgovornost. Celih 12 let že izdelujemo v papirju zavite šumeče bonbone „Ambo“. V zadnjem času smo uvedli tudi vrsto, ki stane 5 vinarjev in da skoro $\frac{1}{2}$ litra limonade.

V stanjloovem zavitku so znani izvrstni bonboni „s sidrom“. Obe vrsti v škatlji po 2 K.

Priljubljeni so tudi manj šumeči „Bene“, škatlja po 1 K. Veliko odjemalcev si pripravlja limonado na ta način, da razpusti v vodi najprej „Bene“ in nato prida še „Ambo“ ali s „sidrom“.

Ne pozabite naročiti šumeče bonbone, gotovo se nas boste hvaležno spominjali.

Vsem našim cenjenim priporočevalcem!

Prosimo cenjene čitateljice „Domačega Prijatelja“, naj vsaj deloma posvečajo pozornost, tudi našim reklamnim člankom, ravnotako kakor beletrističnemu delu. Mogoče se ta del čita prijetnejše, toda gotovo nam ne boste šteli v zlo, če izražamo svojo željo, da nam je veliko ležeče na tem, da bi se vsi naši izdelki kar najbolj razširjali. V svojem uspehu nočemo biti enostranski. Naši izdelki povsem odgovarjajo svoji vrednosti, vsakdo jih more poskušati, četudi so gmotne razmere posameznikov še tako različne.

Prepričani smo o tem, da je prirojena vsakemu človeku kolikortoliko radovednost poskusiti to, kar mu drugi priporočajo, zlasti pa ima tako priporočilo svoj uspeh, če je dano ob pravi priliki.

Vzbuditi pravilno razumevanje in pozornost za naše izdelke, je ravnotako srečen začetek, kakor pridobiti v odjemalcih verne naročnike in jim vcepiti zaupanje do naših izdelkov, ker iz slednjega zopet izvira nadaljnje priporočanje, katero bazira na trdnem prepričanju.

Vydrova tovarna bi danes ne bila tako obširno podjetje, če ne bi uživali zaupanje tisočernih vernih odjemalcev, ki so priporočali naše izdelke dobro se zavedajoč, da izvršujejo za sluzno delo.

Velikemu številu nam neznanih priporočevalcev izražamo ravno tako vročo zahvalo, kakor vsem onim, ki jih poznamo.

Prosimo, da se tudi v bodoče spominjate na Vydrovo tovarno, pri kojih uspehih ste bili deležni v znatni meri; priporočajte naše izdelke, kadarkoli se nudi prilika.

Naša gorčica v pripravnejši posodi — In cenejša.

Mesto $\frac{1}{4}$ kg steklenice smo se odločili za pol kilogramove, vsled česar nam je bilo mogoče, da smo znižali ceno. Steklenica $\frac{1}{2}$ kg stane sedaj 1 K, kakovost gorčice je ostala nespremenjena. Naše cenj. gospodinje-odjemalke prosimo, naj vse poskusijo in naročijo gorčico in sicer zrnčasto kremžko,

izvrstno k mesu, kakor tudi drobno zmleto francosko, izvrstno k klobasam in za omako.

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

P. T.

Marketica Beznakova.

od njegovega rojstva umnetno hranilo z Vašo otroško moko, ker je mati pri porodu zbolela in umrla. Vsa čast Vašemu izvrstnemu izdelku, ker edino Vaša moka ga je ohranila pri življenju in polnem zdravju. Star jo dve leti, shodil je že pred letom, lepo govori, je zelo živahen in bistré glave.

Rostislav Husička.

Kálal Josip, c. kr. poštni oficijal, Praga VII., Ovenceká 79, 5./VI. 12: Našega Pečka hranimo že od 10. tedna z Vašo izvrstno otroško moko, ki mu pa tudi zelo ugaja. Sedaj mu je 8 mesecev, nikdar še ni zbolel, čtvrt je in vesel, začenja se plaziti in se postavlja na noge.

Klouđa Tomaž, sodar, Dunaj XV., Zwölfberg 9-7, 4./VI. 12: Dovolujem si Vam poslati fotografijo naših malih dvojčkov Tomožka in Pepčka, ki sta stara dve leti ter prosim, da ju uvrstite med male Vydrovčane. Od 3. mes. do 16. mes. sta bila prihranjavana z Vašo izvrstno moko in sedaj nočeta piti druge kave, kot „Vydrovko“. Pošljite nam je torej 5 kg.

Knoblochova Alojzija, soproga žek. usluž-

Balej V. livar, Karez na Češkem, 10./V. 12: Z Vašo moko smo popolnoma zadovoljni, zato jo tudi vsakemu priporočamo.

JUdr. Beznokr Karol, c. kr. auskultant, Plzen, Bendova 6, 7./VI. 12: Pošiljam Vam fotografio naše Marketice, ki je bila od 5½ meseca prihranjavana z Vašo izvrstno moko. Fotografirana je v 10. mes. in tehta čez 10 kg. Ima 6 zobkov in zbolela sploh še ni. Vašo moko vsakemu radi priporočamo.

Cebe Robert, mestni in kopališčni vrtnar, Rožnov n. Radh. 25./V. 12: Dovoljujemo si Vam poslati sliko našega vnuka siroto Rostislava, katerega se je enkrat najlepša hvala za Vaš, tako skrbno sestavljen izdelek, dobroto malih otrok.

Venček in Milček Čermak.

Čermákova Roza, Přeštice 9./VI. 12: Pošiljam Vam podobico našega Milčka. Pri rojstvu je vsakdo dvomil, če ostane pri življenju. Prihranjevali smo ga z Vašo moko, po kateri je vidno debelel, da se je temu čudil vsakdo. Zbolel še ni in star je že 1 leto. Moko sem mnogim priporočala in vsak je bil z njo zadovoljen.

Fajtl Ivan, kmetovalec, Hrdějice 7, Hluboka 10./VI. 12: Vaša otroška moka se je pri nas zelo dobro obnesla in zato jo lahko vsakemu priporočamo. Pošljite nam jo zopet, ker nam je že pošla.

Pepček Kálal.

Tomažek in Pepček Kloudovi.

3./VI. 12: Dovoljujem si poslati podobico našega Tončka, ki je bil od svojega rojstva prihranjevan z otroško moko in od 10. marca izključno hranjen z Vašo moko. V zadnjem času mu dajemo tudi „Vydrovo kavo“, kotera mu tudi zelo ugaja. Že več zavojev moke je zavžil in kakor hitro nam bo pošla, jo zopet kupimo na Ferdinandovi cesti. Deček je star 9 mes., nikdar ni zbolel in cepljenje koz je prestal brez vsake neprijetnosti. Vašo moko povsod priporočamo.

Otiček Knobloch.

da je tako velik in marsikdo se ravna po našem vzoru in prihranjuje svoje otroke z Vašo moko.

Potáč Fr., pek, Znorovna, Moravskem 142, 10./V. 12: Dovoljujem

benca Hodkovic. Tu Vam pošiljam podobico našega Otička, ki je od dvojčkov in je od rojstva hranjen le z Vašo otroško moko. Ker je prišel na svet zelo slaboten in ker se ga dojiti sploh ni moglo, je moral od svojega rojstva uživati Vašo otroško moko. Kakor slika kaže, mu je šla Vaša moka v slast, zdrav je in živahen, da je veselje. Sprejmite mojo najsrčnejšo zahvalo in želim Vam, da bi Vaši zavod in Vaši izdelki uživali zaslužen priznanje, ker so v resnici izvrstni in dobri za odrasle, kakor tudi za otročiče.

Krásný Alojz in Hedva, grajski vrtnar, Kunštát, 10./VI. 12: Pošiljam Vam fotografio naše male Mařenke, ktera uživa Vašo moko že od 3. meseca. Kako ji je ugajala, to dokazuje fotografija. Sedaj ji je 10 mesecev, tehta 12 kg in ima 6 zobkov.

Kubišta Otokar, gosp. uradnik, Praga IV., 12: Vaša otroška moka je zlasti dobrodošla v delavskih družinah, ker je mnogo cenejša kot druge in kar se kakovosti tiče, se vedno lahko meri z drugimi otroškimi mokami. Več vrst smo že poskusili, pa Vaša nam najbolj ugaja. Pošljite še 3 kg. Vaše moke in sicer pošto obratno.

Kvičera Anton, kajžar, Bohuslavice, 10./V. 12: Naša hčerka Anica je bila od 8. tedna prihranjena z Vašo otroško moko, ki ji, kakor videti, zelo ugaja. Je v 10. mesecu in tehta 10 kg. Vašo moko bomo vsakemu priporočali.

Plichta Jaroslav, mlinar, Lounov, p. Kluky, 12./VI. 12: Dolžnost mi je naznamiti Vam, da Vaša moka zelo prija našemu 9 mes. Jaroušku. Od 14. dneva po njegovem rojstvu smo ga takorekoč hranili z Vašo moko. Vsak se mu čudi,

Tonček Kubišta.

Mařenka Krasna.

ši Vam poslati sliko naše Vydrovčanke Heluške. Že po prvih dveh tednih rojstva smo jo prihranjevali z Vašo izvrstno otroško moko, katera je ji šla vedno v slast. Nekoč sem moko prepozno naročil in vsled tega je bila tri dni brez nje, ponujali smo ji vse morgoče jedi, toda ničesar ni hotela, kakorhitro smo dobili zopet moko, je bilo vse dobro. Vsem svojim znancem jo toplo priporočamo.

Pýcha Fr., kmetovalec, Horní Ředice, 123. 2./VI. 12: Pošiljam Vam fotografijo naše Vydrovčanke Manice. Od 2. meseca smo jo z moko prihranjevali in od 5. meseca z njo izključno hranili. Moko je, kakor videti, vedno rada papala. Otroško moko kupujemo pri g. Jirku v Hosticích. Vaš izdelek ni potreba hvaliti, ker se hvali sam.

Reufus Hynek, c. kr. poštni usluž, Praga VIII, 10./VI. 12: Tudi jaz pošiljam podobico naše male Boženke, katero od 5. mes. prihranjujemo z Vašo otroško moko. Ves čas jo je rada uživala in hvala bogu, zelo ji ugaja in vedno je zdrava. Fotografirana je v 13. mesecu.

Růžička Eman, Žižkov, Rokycanova 8, 11./VI. 12: Naš sinček Francek je bil od $\frac{1}{2}$ leta življen z Vašo otroško moko. Sedaj je star 2 leti in tehta 12 kg. Vaša moka mu zelo prija, tako da jo vsakemu priporočam.

Šašina Luď., rovnatelj, Rožnov, 7./VI. 12: Pošiljam Vam sliko našega malega Ludvika. Fotografiran je v 8. mesecu. Od 3. tedna je bil prihranjevan in od 5. meseca izključno življen z Vašo izvrstno otroško moko, ki zasluži največjo pohvalo.

Trubkova Štefanija, sopróga profesorja, Hodonin, 2./V. 12: Naša dva dečka sta živa reklama toliko zaslužne in dobre otroške moke. Korlček je star eno leto in 10 mes. in pred letom je že shodil, Ferdo je v devetem mesecu ter tehta $11\frac{1}{4}$ kg. Nožice že prestavlja in gotovo bo dosegel Korlčka v njegovih vrlinah. Oba sta bila dojena do 6. meseca in potem sta uživala Vašo moko. Spita nepretrgoma od 8 ure zvečer do 5. zjutraj. Prvemu sem dajala od začetka razna druga otroška jedila, toda nikdar mu niso storila tako dobro kakor Vaša otroška moka. Zbolela nista nikdar in nikdar jokala po noči. Mlajši pije moko z mlekom in enkrat na dan močnik. Starejšemu pridam k moki

Heluška Potáčova.

Manica Pýchova.

Ludvik Šašina.

Boženka Reufusova.

Korlček a Ferdo Trubkovi.

povsem zadošča. Vsakemu jo kar najtoplejše priporočam.

Vik V., c. kr: podčastnik, Těšin, 14./VI. 12: Z Vašo otroško moko sem popolnoma zadovoljen in ravnotako tudi moji otroci.

Miluška Tučkova.

Oldřich Vyleta.

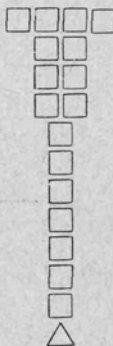
z mlekom eno jajce. Pijača iz „Vydrove otroške moke“ je kot zavarovanje otrok proti raznim otroškim boleznim in pri tem ni dražja kot dobro mleko; zato vsak greši, kdor pozna vrline Vaše moke in jo ne daje svoji deci.

Tuček Josip, trgovec, Hořičky, 10./VI. 12: Prosim, blagovolite mi takoj poslati naročeno moko, ki jo sprejemem v detajlno rozprodajo, ker jo zelo nujno potrebujem. Upam, da jo bom vsled raznih poročil mnogo več prodal, kakor sem mislil prvotno. Pošiljam Vam podobico naše hčerke, katero smo vedno prihranjevali z Vašo moko in ki ji je vedno ugajala. Fotografirana je v 1 $\frac{1}{4}$ letu in dosedaj še ni nevarno zbolela. Hvaležni smo, da smo Vaš izdelek dobili v roke.

Valentova A., Tirezov, Čejč na Moravskem, 21./IV. 12: Naša mala Anica je stara 8 mes. in je življena le z Vašo otroško moko, ki ji

Voslař Franc, učitelj, Lohov, p. Leština, 8./VI. 12: Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naših dvojčkov Oldřicha in Božene. Oba sta bila od svojega rojstva izključno življena z Vašo otroško moko, katera jima je šla zelo v slast. Fotografirana sta v 9. mesecu. Vaša moka — idealno hranilno sredstvo za otroke, kateri niso mogli biti deležni materine hrane — se sama priporoča.

Vyletova Marija, soproga učiteja, Vohřebdy, p. Spál. Pořiči, 18./V. 12: Pošiljam fotografijo našega Oldřicha, katerega smo do petega meseca prihranjevali z Vašo otroško moko in od tega časa do danes, smo ga z njo preživljali. Sedaj, ko je fotografiran, mu je 9 mesecev, je čvrst, kakor videti po sliki, vedno vesel in miren celo noč. Vsakemu jo toplo priporočamo. Dosedaj je spaval že 9 kg. moke in kakor hitro nam bo pošla, si jo takoj zopet naročimo, ker jo tudi starejši bratec rad uživa.

Oldřich in Božena Voslařovi.

FRANJO NEUBAUER:

J E S E N.

I. Ob potočku.

V naše potočke
solnce potaplja
žarke zlaté.
Kak se veselo
ž njimi igrajo
bistre vodé!

Nékdaj iz tvojih
lil mi oči je
žarkov sijaj.
Kak je igraló
v čistem veselju
srce tedáj!

Živi potoček
z zlatimi žarki
še se igra,
srce pa moje
davno radósti
več ne pozná.

II. Prepozno.

Spominjaš se tistega divnega dné?
Kralj solnčni odprl je zaklade bogate,
izsul je rumene, blesteče se zlate
v naročje drhteče zemljé.
Na kostanj so pali,
na njem lesketali.
Zavzeta sva gledala kras ta in blesk,
potem sva na travnik oko obrnila
in lice naenkrat je žalost stegnila:
na travniku cvel je — jesenski podlesk.
Nič nisva dejala,
oba pa sva znala,
kaj čuti srce, kaj trepeče:
to blesk bil prepozne je sreče!
To umirajočih je listov leskét,
ki smrt oznanuje jim tajni šépét.

III. Gaji šepetajo.

Šepetalí so gaji,
ko so gledali naji
in ljubezen gorečo
in vso najino srečo.

Tudi zdaj šepetajo,
ali gaji ne znajo,
da že davno jih ni
tistih čárobnih dní.

In ne ve polje ravno,
kjer sva srečna hodíla,
da ljubáv je minila,
da je mrtva — že davno!

LUČE KRT:

ŽENITEV MLAKARJEVEGA TONČKA.

To je bilo tiste čase, ko se je ženil Mlakarjev Tonček. Tonček je bil postaven fant, tankega života, dolgih nog in črnih las. Četudi je bil sicer korajžen in vesel, je vendar imel pred lepim spolom nerazumljivo bojazen. Rad se je oziral po lepih deklicah, v globini svojih širokih prsij je skrival marsikako ljubezen, ki je tlela in iztlela neuslišana, ampak

do dejanja se vendar nikoli ni povspel. Bil je bolj boječe nature. On sam pa je mislil, da pač ni govornik in da zato pri deklicah nima sreče.

Tako se je zgodilo, da je Mlakarjev Tonček doživel mnogo samskih let, veselih in žalostnih seveda.

Zadnje čase se je Tonček smrtno zaljubil v Kramarjevo Angelo. Gospodična Angela se sicer ni mogla ponašati z lepoto, pač pa z brezprimerno požrtvovalno prijaznostjo. In se je zamislil Tonček, da bi bila Angela dobra ženica, varčna gospodinja in tudi sicer prav nič napačna spremljevalka na trnjevi poti našega življenja.

Pri Kramarjevih so imeli gostilno. Ker pa je Tonček rad pil dobro pivo, je hodil vsaki dan tja. Med druge boljše goste, ki jih je prijazna Angelica sama postregla, se je prišteval tudi Tonček. Ampak on sam si dolgo ni bil na jasnem, ali obiskuje Kramarjevo gostilno zaradi Angelice ali pa zaradi piva. Na vsak način zaradi Angelice — ampak tudi sveže pivo ni prav nič napačno.

Kadar je imela gospodična Angela malo časa, je prisedla k Tončkovi mizi in govorila z njim o vseh možnih dnevnih novostih. Bila je vesela Tončka, ki je bil lep in zelo resen fant. Natihoma je večkrat mislila nanj. Prav nič napačen moziček bi ne bil. Čeden je in pa prav dobro službico ima. Dalo bi se lepo živeti ob njegovi strani. Miren fant, ki hodi o pravi uri spat, ki se izogiba krokarjev, kričačev in kvartopircev. In pa to: Gospodična Angela je že dve dolgi leti čas suverensko prezirala. Zamislila se je v to, da čas sploh ne eksistuje, torej tudi ne beži in tako je bila že dve leti, in tudi letos še, stara petindvajset let.

Časih je bilo drugače. Smeh je bil njen veliki prijatelj. Prihajali so k Kramarjevim razni snubači, zaljubljeni in špekulantje. Teh je bilo največ in Angelica se je tiste lepe čase zabavala s tem, da je snubače varala in se neusmiljeno norčevala iz njih. No, zdaj že par let ni bilo nikogar k hiši. Preveč jih je neusmiljena deklica oplašila. In v tej osamelosti se je v deviški Angelični duši bojzljivo razpredla lepa misel na Tončka.

Tonček pa je pil pivo. Vsaki dan enkrat je prišel h Kramarjevim, uljudno in spoštljivo je pozdravil gospodarja in gospodinjjo, vrgel svoj ljubeči pogled po gospodični Angelici in ljubeznjivo govoril. Časih je prijel gospodično tudi za roko, jo nežno pogladil in ji srepo zrl v smejoče se oči. V prsih ga je dušilo. Rad bi ji povedal o svoji ljubezni, o svoji naklonjenosti, ampak besede so se poizgubile nekje v grlu in po ustih; gledal jo je, smehljal se ji in končno dvignil kozarec krasno natočenega piva.

Danzadnevom je pričakovala gospodična Angela besede o ljubezni, o snubitvi . . . Tonček je molčal in mislil z gnjevom v duši na svojega nekdanjega prijatelja Pavelna, ki je bil velik

govornik in goflač. Zato se je pa tudi že davno oženil. On pa ni mogel na dan z lepo, ljubeznjivo besedo. Kaj naj poreče, kako naj začne? . . . Kje se skrivaš vendar ti lepi začetek, ti prva beseda? Takole ji porečem, je mislil Tonček in strmel v kozarec: „Preljuba Angela, dolgo se že poznavam in rad te imam. Povej mi, ali me moreš tudi ti resnično ljubiti . . . resnično ljubiti?“

Gospodična Angela je videla zamišljeno sedečega Tončka in je prisledla.

„Kako ste vendar zamišljeni, Tonček!“

„Zamišljen? No, človek ima skrbi.“

„Vi vendar nimate skrbi; sami ste, vsega imate v obilici, kaj hočete še več?“

„Vsakdo ima svoje križe. Tudi jaz jih imam.“

Prijel jo je za roko, jo pogladil nežno in ji udano pogledal v oči. V teh očeh je zagledal pritajen smeh, nobene resnosti ni bilo v njih in zato se je Tonček nehote ustrašil svojih resnih, sentimentalnih mislij.

Umolknil je, izpil pivo iz kozarca in se poslovil.

Drugi dan je prišel zopet in uspeh je bil zopet tako žalosten, negativen.

Gospodična Angelica je točila pivo in si mislila: Kaka neroda je vendar tale Tonček. Zakaj ne pride na dan z lepo besedo, zakaj me gorko ne objame? Seveda bi se začetkoma branila, šema! Ampak — potrebno je to. Ali misli, da se mu bom sama vrgla tja predenj, ga objela in ga prosila, naj me vzame? Pomislila je, zasmejala se široko, lehkomišelnost in vskliknila: „Šemešče!“

Drugi dan je zopet prisledla k Tončku. Predrzo mu je pogledala v temne oči in vprašala:

„Zakaj se pa vi ne ženite, Tonček?“

Tonček je zardel in široko pogledal. Kakšno vprašanje!

„Ženim?“ je odvrnil polglasno. „Saj me nobena ne mara!“

„Ne mara?“ se je hinavsko čudila gospodična Angelica.

„Ali ste mar že kje vprašali? Katero bi pa najraje imeli?“

Tonček je izpil pivo in si mislil, sedaj ji porečem. In je rekel:

„Vas, gospodična!“

„Res?“ Že se je topila gospodična Angelica v prešernem smehu. Zelo se ji je dopadel, tale Tonček.

„No, pa pridite vprašat!“

„Pa pridem!“

Gospodična Angela se je smejala krohotoma, tako, da so ji solze lile iz oči. Tonček pa ni vedel, ali se morda gospodična ne šali grdo iz njegove ljubezni. Morda misli tudi ona resno, je mislil domov gredoč. Ampak, le zakaj se tako krohota, to žensko šemešče?

Tonček je postal zelo resen. Vsi ki so ga videli, so govorili, da ima hude skrbi in da je silno zamišljen. Neko dopo-

ludne se je čedno opravil, obul lakaste čizme in si posadil cilindar na glavo. Vzel je v desnico velik šop rož in se napotil v Kramarjevo gostilno.

Ljudje, ki po trgu postavajo in zbirajo novosti, so ga videli in so koj uganili, kako je s Tončkom. Šli so za njim v gostilno in si naročili pivo. Ampak Tončka ni bilo tam: stopil je v stanovanje gospodarja in gospodinje. Tudi gospodična Angela je bila tam.

Z resnim obličjem in visoko vzravnan je vstopil Tonček v sobo.

„Bog ga daj!“ mu je odzdravil gospodar in dodal: „Kaj pa to, Tonček? Pušlec imaš in tudi sicer si danes zelo gosposki!“

Gospodična Angelica se je postavila na desno snubačevo stran. Sunila ga je v bok in šepnila: „Govorite, govorite, Tonček!“ Nato je bušila v glasen, nespoštljivi smeh; ta nesrečni smeh!

Tončka pa je dušilo v grlu in v prsih. Sedel je na stol in pušlec obdržal v roki.

„Kaj boste povedali, gospod Tonček?“ je resno vprašala gospodinja in sedla poleg njega.

In gospodar je razumel položaj in izpregovoril:

„Kaj želiš, ljubi Tonček?“

Tonček se je odkašljaj in s suhim glasom počasi odvrnil:

„Kozarec piva bi rad!“ Njegov naivni obraz se je razžareel v jovialni odkritosrčnosti; takoj pa je pobesil oči in temna senca je legla na njegov osupli obraz. Videl je okolo sebe same presenečene obraze in gospodično Angelo, ki si je strastno grizla ustnice.

Prinesli so mu pivo in on je iz polnega kozarca izpil duškoma. Nato se je nasmehnil, odložil pušlec in z uljudnim poklonom, v obraz ves rdeč, izginil med vratmi.

To se je zgodilo lansko leto. Letos pa sem čital v časopisju, da sta se Mlakarjev Tonček in Kramarjeva Angelica vendarle poročila.

LEA FATUR:

NEIZBRISNI DOGODKI.

Jesensko solnce je obsevalo griče ob Dravi. Skozi mične vasi je hitel mlad človek, kovčeg v roki. Njegovo lice je bilo ožgano solnca tuje zemlje, njegova obleka tujega kroja. Za zelenim rožmarinom ob oknih so se pokazale deklinške glavice, iz vrat so se pomoglele z rutami pokrite ženice. Psi so zalajali, kurjad je zaprhutala — mladi mož se ni oziral, ni pozdravljal. Po dvoriščih so se ustavljali možje pri delu in ugibali: „Amerikanec.“ „Seveda.“ „Pa kako ošaben.“

„Pa kaj ni to Primčev Tone iz Domen?“

„Strela! Saj res. Ali postaral se je, postaral.“ „Da, da . . . Amerika izpije človeka.“

Da. Postaral se je. Brazde so se zaorale v čelo, gube zarezale okrog ust in oces. Žulji, boleči, žulji tuje zemlje so pokrili dlani, hoja je postala težka, vid je oslabel. Šest let bivanja na tujem, šest let trdega dela v tovarni traverz, šest let hrepenenja . . . Šest dolgih let . . . Neizbrisen ostane njih sled. Grenak je tvoj kruh tujina, na tvojih dolarjih lepi kri; mladost, zdravje, izgubljajo naši sinovi po tvojih tovarnah in rudnikih. In kaj zadostuje vračujočim se za leta hrepenenja? Nevesta je odcvetela v čakanju, žena se postarala. Pomrli so stariši, odrastli, odtujili se otroci, ohladili se prijatelji, razšli znanci. Sreča vrnitve je dostokratov — bridko razočaranje.

Primčev je čutil v Ameriki, da se stara, slabi. Štel je dneve, mesece, dolarje. Dokler mu ne dovoli njih kup, da se vrne v deželo mladosti, v siromašno, vendar ljubezni bogato domovino.

Slabega se je čutil v Ameriki, ko mu je letel ob napornem delu pot kar curkoma po životu. Le misel na lepo posestvo, na Lenčiko, ga je bodrila. Slabega se je čutil takrat — a zdaj, ko je hitel proti domu, so bile pozabljene vse prestane in prihodnje težave. Vsaka žila je trepetala zdaj radosti, oči so sijale, ustnice šepetale :

„Vasica moja draga — mati — Lenčika . . .“

Le se čez tisti grič — potem zagleda zvonik domače cerkvice — potem . . . Objemi, poljubi, tožbe, prašanja: „Zakaj nisi pisal, da prideš? O ti Tonček ti! Bili bi prišli z vozom po tebe — s parom konj . . . Ali si kaj zvedel? O Bog, kam je prišel naš oče?“

In prehodil je grič, zagledal vrh zvonika. Odkril se je. O tisto jabelko na zvoniku, čudo otročjemu očesu! Tisti zvonovi, ki kukajo skozi line, ki so zabrneli tolikokratov, pognani njegove roke, ko je visel na vrvi, a zibal z njima . . .

Pa umaknil se je radostni pogled od zvonika, se ustavil na mičnem griču ob Dravi. Zatemnilo se je lice, blisk je švigal iz očesa, vendar je bil kaj lep pogled na dva poslopja na griču. Bela ko labod je stala nova graščinica v senci mladih topolov, črna se skrivala stara graščina za črne smreke. Skozi vrsto topolov pa se je vlekla cesta in vodila na grič. Lepo je bilo to, vendar je zrl Amerikanec srepo na to lepoto. Gotovo so mu vstajale v duši vse bridkosti, ki so podile mladeniča iz doma, ki so ga pripodile pred časom nazaj . . . Bilo je tako :

Pred leti je stal na griču samo stari grad. V njem je stanoval oskrbnik Ožbe. Obdeloval je njive, pregledoval hosto in pošiljal dohodke mlademu gospodu, tja daleč v Paris. Tam je bival mladi gospod. Ožbe je pravil, da živi tam tako življenje, kakoršnega si neumni kmet niti misliti ne more. In šla je bajna govorica, čudovita ko pravljica, o tem veselo-divjem življenju mladega gospoda po vaseh,

Nikdar ni prišel v grad. Na Ožbetove tožbe, da se podira, ni odgovarjal. Treba mu je bilo denarja za druge stvari. —

Dvajset let je tega. Nastal je trušč po vasi. Od ust do ust je šla govorica, da je prišel mladi gospod, da bo stanoval odslej v podirajočem se gradu.

Bil je zapravil vse svoje veliko premoženje — ostal mu je le grad z hosto in njivami. Radovedna so bila dekleta. Napotila so se mimo gradu, da vidijo mladega gospoda. Pa mlad ni bil ta gospod po licu, če tudi je štel komaj osemindvajset let. Velo lice, sklonjeno telo, sta govorila o tistem čudnem življenju, ki ga ne razume priprost vaščan. Njegove oči pa so še gorele v plamenu tiste strasti, ki mu je vničila telo.

Ožbe je pravil, da so ugonobile gospoda ženske. Take ženske, ki vstajajo še le o večernih urah in zamamljajo mladeniče v močvirje življenja. Kmetška dekleta so se ogibala gradu. Daleč je bilo od mesta — denarja nič — tako ni imel graščak prilike poveseljačiti.

Mirno življenje h kateremu je bil obsojen, mu je vmirilo in okrepčalo živce. Jel se je baviti z gospodarstvom. Gonila ga je želja po denarju — ker se kupujejo ž njim slasti sveta. Lepo število ogonov je bila last graščaka. Mejili so na njive kmetov iz Domen. Večkrat že so hoteli kmeti kupiti te njive, pa graščak je menil, da mu bo vrglo obdelovanje več. Velike mezde dninarjev, težava dobiti jih. ga je prepričala kmalu, da je bolje, če proda njive.

Zašarbal je ceno. Pa Domenci so hoteli imeti, so potrebovali te njive. Kupili so jih. Tožili so graščaku, da so si morali izposoditi denar na visoke obresti — in to je spravilo graščaka na misel, da je izposodil skupiček od njiv. Ko je kmet v sili, da rad po šest, tudi po deset procentov . . . Zapeljiva je prilika posojila. Rok je tako daleč, gospod dober. Se že naredi nekako. Da se le plačajo obresti. Tačas se je lotila v samotnem gradu živečega mladega starca, strast skopuštvu . . . Stavil je obresti na obresti, prodal kmetom grunte. Kmalu si je sezidal novo graščinicu in porabil staro za hleve. Kmeti so govorili, da se drži njih kri starega in novega gradu. Starega kri nekdanjega, novega kri modernega robstva.

„Goljuf,“ „krvoses,“ oderuh,“ je bil kmetom graščak. Vendar je stal sleherni kmet ponižno pred njim, mencial klobuk v okorni roki, prosil posojila ali odloga. Že so bili vsi boljši kmeti okolice v rokah graščaka, samo Plantač iz Domen se ga je ogibal. Pa graščak je imel lep log, ki je mejil na Plantačeve njive. Kolikokratov je zdihnil Plantač po temu logu . . .

Ko bi imel log, bi si prikupil par repov, pripojil živino, prodajal mleko, poboljšal njive z gnojem. Že se je bil spustil v pomenke z graščakom. Ali stavil je previsoko ceno. Žena ni pustila, da bi se zadolžil pri graščaku, ker je bolje priti v roko hudiču, kakor njemu. Rekla je možu naj se ogiblje prekanjenega oderuha. da ga ne dobi na zadnje vendar le na svojo roko. Plantaču je hodil log po glavi. Neki dan je stopil iz svojih njiv

v log in si preračunil v mislih, koliko bi mu nesel log, koliko več dote bi lahko zahteval od svojega zeta pristopnika, na tako veliko kmetijo. Graščak, ki je tudi računil, koliko bi mu lahko prinesel log, je naletel nanj.

„Kaj premišljuješ Plantač? Pogum-in log je tvoj.“

Na te besede se je počesljal Plantač za uhom.

„Kaj pomaga, ko ni denarja. Na dolg pa nočem kupiti — znal bi priti še ob to, kar imam . . .“

„Kaj govoriš Plantač — sem kak oderuh? Tvoj prijatelj sem; le zato, ker meji log baš na tvoje njive, bi ti ga prepustil tudi na dolžno pismo: Žena bi bila še vesela take kmetije, za zeta si pa poiščeš bogatega fanta — za zalo Lenčiko ne bo vsak.“

Tako sta govorčila in graščak je povabil kmeta v grad. Tam sta čakala dva zadolžena kmeta in prosila odloga. Graščak je bil izredno prijazen, preložil jima rok in pogostil vse tri z močnim vinom.

Sprožil se je pogovor, praznile se kupice . . . Plantač ni vedel, kako in kedaj je prišel domov.

S težko glavo, temno zavestjo, da je naredil nekaj grozno neumnega, se je prebudil Plantač drugi dan. Da si razjasni, kaj ga teži, seže po listnici. V tej najde desetero bankovcev po sto in dolžno pismo, podpisano od njegove lastne roke. Dolžno pismo za tritisoč kron, obresti po sedem od sto. Mrzel pot je stopil na Plantačevo čelo, ko je strmel v list. Sam sebi ni verjel, poklical je hčerko edinico Lenčiko.

Čitala je isto in strmela z nedolžnimi očmi v očeta . . . Prišla je žena — prečitala in se spustila v jok. Viharno naglo se je oblekel Plantač in tekkel v graščino. Rano, kakor vsi skopuhi, je vstajal graščak. V zamazani jutranji halji je sedel, prava prilika oderuštva pri knjigi, in štrlel skozi naočnike v njo. Sive kocine so mu krile velo lice, zoperni smeh odpiral tenki ustnici... Preračunjeval je baš, koliko obresti mu prinese tekoče lelo . . . Brez pozdrava je pridivjal Plantač v sobo in pomolil graščaku s tresočo roko dolžno pismo pod nos. Ta se je začudil:

„No kaj pa hočeš? Saj je vse v redu?“

„V kakem redu?“ je stokal Plantač. „Jaz sem bil pijan — ne vem nič o kupčiji. To je sleparija . . .“ Graščakovo lice je okamnelo.

„Če si bil pijan, si se napil samega veselja nad dobro kupčijo, katero si sklepal trezen. Le iz prijateljstva sem ti odstopil log, ti dal še tisoč kron, da si kupiš vole. Čakam te deset let. V temu času je takemu kmetu igrača plačati tako mali dolg. Hčer imaš, dobiš bogatega pristopnika, pa je. Če pa misliš, da se ti godi krivica — v trgu je sodnija, tam so pa vrata.“

Tožil je Plantač, pa pogorel s tožbo. Priči sta potrdili, da je sklepal Plantač pogodbo pri trezni pameti, iz proste volje. Bilo mu je nositi troške, ženino očitaneje, posmeh oklice. To ga je spravilo skoraj ob um. Začel je pohajati po gostilnah. Saj tam

je našel vesele obraze, doma ženin jok. Tisoč kron se je razbilo — Bog ve, kam. Voli niso bili Plantaču več na mislih, saj je vedel, da mu ne pomaga noben napor pri gospodarstvu . . . Prodano bo tako ali tako, ko poteče rok . . . Bolje tedaj, da živi veselo. Pa hčerkino modro oko mu je očitalo: Ali skrbiš tako za mene, za podedovani grunt? Mislil in mislil je, kako bi se rešil in tedaj se mu je pokazal v daljavi up naših obubožanih kmetov: Amerika:

Še je močan. V devetih letih si zasluži nekaj, drugo prinese zet k hiši in rešena bo. Žena je bila zadovoljna. Če popiva tukaj, je bolje, da dela tam. Šel je s trdno nado in priporočil ženo in hčer sosedom. Najbližji sosed je bil Primec, Tonetov oče. Po lepi slovenski navadi so pomagali sosedi Plantački — največ pa je storil Tone. Kmalu se je raznesel po vasi glas, da se vidita Tone in Lenčika rada. No, pa kaj naj bo iz tega? Primčevi so zadolženi in dosti jih je — Tone mora gledati, da priženi. Plantač mora gledati, da mu prinese zet kaj k hiši — ne more vzeti reveža.

Nepobitni so bili ti razlogi — vendar je vzrojil mladi, ko mu jih je naštel stari Primec:

„Pa vendar bo moja, če se postavi tudi vsa vas na glavo.“

Nekaj dni je hodil zamišljen. Potem je pisal pismo z okorno roko. Daleč je šlo pismo, tja preko morja, do Lenčikinega očeta. Odgovora ni bilo dolgo. Ko pa je prišel, je stopil Tone do graščaka. Po posojilo za pot v Ameriko. Na Tonetov delež pri hiši. Huda in žalostna sta bila roditelja. Sin delavec, da jima odide v času, ko ne dobi kmet delavca za visoko dnino? Pa Tone je že prebil štirindvajseto leto . . . Ločil se je od ljubezni, da mu bo možno se družiti z njo.

Plantač je priskrbel Tonetu delo v isti tovarni. Tone mu je bil razložil, kaj ga je gnalo v Ameriko in mož mu je odgovoril: „Veš, da mora moj zet prinesiti par tisočakov k hiši. Saj drugače te imam rad. Delaj — varčuj . . .“ Pa sta delala. Za zemljo. Če je imaš le peščico, si prikovan na njo. Tvoja last je meniš — pa si ti njena last . . . Brezskrbno živi dninar ob lepi dnini — posestniku izpija zemlja mozeg. Nalogo je prejel od očeta — sveto nalogo — da obdrži to zemljo svojemu rodu. V tujino gre, da si ohrani dom.

Delala sta za žive in mrtve. Vsak solnčni zaton jima je nadoveščal, da sta za dan bližje svojemu cilju. Že je teklo osmo leto Plantačevega bivanja v Ameriki. Potrebna svota še ni bila nabrana — trdo delo pa je oslabilo moža, ki ni bil vajen takega napora. Na Slovenskem se dela ko človek, v Ameriki ko živina, je stokal večkrat.

Vendar se je silil. Pa nadzornik je zapazil, da dela počasi in ga odpustil, rekoč, da naj gre domov, za Ameriko ni več . . . kakor da bi držalo delo Plantača po koncu — ko je moral izostati je obolel. Moral je domov — ni kazalo drugega. Domov,

brez svote, ki bi rešila posestvo. Tone je tolažil obupajočega, kar je nahrnil v šestih letih, dal je Plantaču na račun dote, ta mu je obljubil vesel, da ne bo nobeden drugi njegov zet.

Veselje je pokrepčalo bolnega, vest, da se reši sramote, poplača dolg, mu je utrjevala pogum, da se je, četudi bolan, spustil na pot v domovino. Tone pa je ostal, da si zasluži še kaj, ostal še za par let. Plantač mu je poslal par razglednic iz poti in mu javil iz Maribora, da je prišel zdrav domov.

Pretekel je mesec. Kako se je začudil Tone, ko je dobil list od Lenčike s prašanjem, kako da ni očeta? Saj je pisal, da pride. Graščak poprašuje tudi po njemu. Pravijo, da se je potopila ladja. Naglo je bil odpisal prestrašeni Tone, da je prišel oče do Maribora — če ni prišel, se mu je moralo kaj zgoditi . . . Kaj, če ga je kdo oropal in sunil v Dravo? Plantačka naj se obrne do redatstva, da se preišče stvar. Zopet je pretekel Tonetu mesec v težkih mukah pričakovanja. Vest, katero je dobil, pa ni olajšala njegovih muk. O Plantaču ni bilo duha ne sluha. O kakem zločinu tudi ni bilo sledu, v Dravi niso našli nobenega trupla. Graščak že govori, da preteče k letu rok . . . Kaj storiti za božjo voljo? „Vse bom pustila,“ je pisala Lenčika, „in prišla k tebi, saj ne bom gledala prodajo rojstnega doma.“ Za izlivom obupanega srca, ki je iskalo tolažbe pri ljubljenu, so prišle novosti. Med drugim je pisala deklica, da straši v stari graščini. Včasih se sliši vpitje, stokanje, se vidi luč v zapuščenemu delu gradu.

Ko je prečital Tone to novico, ga je dregnilo nekaj v srcu: Plantač je dejal, da bo njegova prva pot k graščaku — da preseneti ženo in hčer z izbrisanom dolgom. Kaj — ko bi bil ta strah v gradu v zvezi s Plantačem? Lenčika mu je bila pisala večkratov, da postaja praščak s vsakim dnevom bolj čuden, bolj denarja lakomen. Pa vendar . . . Tone je podil neumno misel od sebe — ali vedno mu jo je ponavljal notranji glas in ga tolažil v brezupu. Saj je imel za kaj obupovati. Njegovi in Plantačevi žalji, delo štirinajstero let, bode v prid neznanemu zlikovcu . . . On pa bo večni suženj trdega dela . . . Ljubljena deklica brez doma . . .

Bolj ko je premišljeval, bolj mu je pravil notranji glas, da se razjasni vse, če se vrne on domov. Po prečuti noči se je odločil. Imel je še sto dolarjev. Odpeljal se je. V Mariboru je pozvedoval pri redarstvu in pokazal dopisnico, ki je pričala, da se je ponesrečil Plantač na potu od Maribora proti Domnam. Tone je omenil strah v gradu, svoj sum. Zavrnilo so ga osorno: Strah v gradu je izmišljotina abotnega ljudstva — s takim sumničanjem pa si nakoplje Tone lahko sitnosti. Tako je bilo. — Zato je gledal Tone preteče na grad na griču . . . Tačas se je pa naredil mrak, zgodnji mrak jesenskega dne. Tone bi se moral podvizati, da pride pred nočjo pod domačo streho — ali tajna sila ga je podila proti gradu. Same so šle noge na cesto

med vitke topole, ki so šumeli z zarumenelim listjem. Sam ne vede zakaj, je stopal pod njimi . . . Enakomerni udar podplato v tla, bajoneti so se zasvetili, oko orožnikov je premerilo strogo tujca. Tone je pozdravil in se ustavil. Odkod in kaj, je razjasnil možem, tudi svoj sum glede graščaka ni zamolčal. Orožnika sta ga zavrnila, graščak je skopuh, sicer pa pošten mož — in graščak.

Naprej sta šla orožnika, naprej Tone. Že je stal pred graščinicco. Velika vrata so bila zaklenjena, Tone je šel okoli gradu, našel odprta mala vrata in prišel v vežo. Nikdo ga ni videl. Ožbe, ki je bil zdaj oskrbnik in sluga, je bil gotovo z edinim hlapcem v hlevu pri živini. Amerikanec ni čakal, da ga sprovede sluga, trkal in stopal je v sobe, v zadnji je našel graščaka. Sedel je pred kaminom. Ni bilo mraz — vendar je gorel veliki ogenj, k njemu se je stiskalo zgrbljeno človeško bitje. Komaj je spoznal Tone graščaka. Ta je zatrepetal ugledavši tujca in zakričal s trepečim glasom: „Ožbe! Ožbe!“

„Ne bojte se gospod,“ je pregovoril mirno Tone, „saj sem jaz, Primčev Tone, pridem iz Amerike.“

Graščak je trepetal še bolj — njegove oči so gledale tako preplašeno v Toneta, kot da vidijo nekaj družega, groznega za njim . . .

„Ti Primčev?“ je rekel hripavo, „kaj — po kaj prihajaš tako pozno? Jaz ne ljubim obiskov v mraku, tacih obiskov . . . Zgubi se . . . kaj me gledaš — stojiš?“

„Hotel sem vas pozdraviti gospod.“ „Pozdraviti? Hm, neobičajna ura za pozdrave — mrak je — tudi on je prišel v mraku. In nikdo ga ni videl . . . Ali je tebe kdo videl Tone?“

„Nikdo gospod. Nisem pisal, da pridem. Nagloma sem odpotoval — morda izveš kaj o Plantaču, sem si mislil — saj veste gospod, kako stojim z Lenčiko — jaz sem bil dal Plantaču ves svoj zaslužek, da vam plača svoj dolg . . . Zdaj sem ob denar. Bog ve, kdo se pase z njim, pa Bog je pravičen, spravil me bo zločinom na sled.“

„Kaj blebečeš?“ je rekel starec ki se je umiril tačas, „mari se ni potopila ladija? Kakšen zločin tedaj?“

Plantač se ni utopil. Saj je prišel v Maribor.“

„Laž!“ je kriknil graščak, „saj ga ni videl nihče, nikdo ni govoril z njim . . .“

„Evo dokaz, da je bil v Mariboru!“

Tone je pomolil graščaku Plantačevo dopisnico, pa je ni dal iz roke. Graščak je čital in bledel še bolj. Pa se je zopet umiril in rekel prijazno:

„Saj je res. Sedi Tone — pomeniva se, kaj narediti, kako priti do najinega denarja. Odloži, odloži — daleč je še, dobro uro do doma, mari bi prenočil pri meni. Črez noč pride dobra misel . . .“

Starec je vstal in odrpl omarico ob steni. Na mizo je postavil hleb trdega kruha in steklenico vina. Nalil je Tonetu in

vrgel mu, ne bi ta videl, prašek v kupico. Potem je govoril živahno, kaj hoče narediti, kje iskati Plantača.

„Redarstvo ni kos svoji nalogi,“ je trdil, „sam moraš iskati, sam.“

Tone je poslušal graščaka — njegov sum se je razkadil. Ne, ta mož, ki je obljuboval, da potrpi in počaka Plantačeve, ker je njih prijatelj, ta mož ni bil kriv, da je izginil Plantač . . . Tone je hotel že prositi graščaka odpuščanja, pa vejice so mu lezle vkup, jezik se je zaplel, glava je padla težka na mizo . . .

Prebudilo ga je nekaj mrzlega, ki mu je lezlo po roki. Začuden je gledal v črno tmino . . .

To je noč — ali kje se nahaja, na podkrovju ladije, na potu ali doma? Čuden ta duh, ki mu udarja v nos — in tisto mrzlo, kaj je to bilo? Čutil je, da leži na vlažnih, mrzlih tleh. Otipal se je in našel žveplenke v žepu — zažgal . . . Groza! Bil je v tesnem, nizkem, okroglatem prostoru, v nekdanji graščinski ječi. Deček je stikal po graščini, poznal vsaki prostor. Znano mu je bilo železo v zidu, veriga ob njemu — ali tisto tam, ki se je skrivalo pod nekakovim plaščem — tisto mu ni bilo znano . . .

Prižigal je žveplenko za žveplenko in strmел na tisto čudno, ki je imelo obliko človeškega trupla . . . Velika kača — tisto mrzlo — je lezla tja . . .

Hej Tone! Čudne sanjaš sanje — prebudi se vendar . . . Napil si se moj fant — zato, zato . . . Vlegel se je nazaj. Pa bila so ista vlažna tla, po steni se je plazilo tiho, in tam isto grozno, nemo . . . ha! To niso sanje! Izgubljen si Tone, nikdar več ne vidiš solnca . . . Omamil te je graščak, napoti si mu, ker si slutil . . . In tisto tam je . . . Mraz je tresel Toneta, tisoč strahov mu je polnilo dušo . . . Vsak las na glavi je imel svojo kapljo znoja, vsaka kapljica krvi je hitela k srcu . . . Na kolenih je zdrsnil do tistega groznega, neznanega, prižgal žveplenko in dvignil rob tistega, od miši razglodanega plašča . . . Velika kača je lezla prestrašena proti luknji, miši in druga golazen so begale . . . Tone je videl . . . Človeška od miši razglodana lobanja je strmela grozno vanj . . . Tu, med golaznijo je poginil Plantač, poginil gladne smrti in ista usoda je čakala tudi njega! Žveplenka je padla iz rok, ugasnila, Tone je padel nezavesten v znak . . .

Močan duh mu je silil v nos, solze so mu padale na lice, znani glasovi udarjali v ušesa . . . Odprl je oko. Nebesna modrina in Lenčikino oko, očetov smehljaj, materin objem, so privabili nasmeh na izmučeno lice. Pa prevelike so bile muke tiste noči — nova omedlevica mu je zagnila njih spomin. Dolgo ga je kuhala huda vročnica, v njej so ga preganjale strahote. Zvijal se je in skrival pod odejo, proseč:

„Mati, Lenčika — pomagajta!“ Bolniku so šlepetali zobje groze. zvestim štrežnicam so tekle solze. Zdravnik se je jezil na

ljudi, ki so polnili vedno sobo in vznemirjali bolnika. Pa to je navada na vasi, malo zraka, dosti ljudi.

Tone je okreval. Počasi se je vračala moč. Zdravnik je prepovedal govoriti mu o vzroku njegove bolezni, dokler ne govori sam o tem.

„Jesus Marija, kako si se postaral!“ so mu dejale ženice po priprosti kmečki navadi. „Siv si, siv, Tone, dosti si prestal revež,“ ga je milovala mati. Zahteval je zrcalo. Iz njega je gledal tuji stari obraz, sivi so viseli lasje v čelo . . . Pogledal je Lenčiko: Ali bode še ljubila sivega starca? Tožno se je nasmehnila deklica in vzela črno ruto raz glave . . . Tone je videl kako so prepregle srebrne niti njene plave lase, videl upadena lica, shujšani život . . . To je bila tista Lenčika, katere sveža mladost ga je podila preko morja . . . In on je tisti vranolasi mladenič, katerega je čakala v upu in hrepenenju . . . Zdihnula sta za čarom življenja, za mladostjo, lepoto — in si podala roke. Saj je ostala ljubezen, čista in trdna, časne nezgode je ne morejo zrušiti. —

Pa kako je bil rešen Tone gotove smrti? Orožnika, ki sta govorila tisti večer ž njim, sta prišla drugega dne v vas. Srečala sta zamišljeno Lenčiko in jo podražila: kaj da je še vedno žalostna, ko je vendar dobila ženina. Izenadenjena deklica jim je zatrdila, da ga ni bilo, na njune besede, da je šel v grad, pa je zaupila prestrašeno: „In ravno sinoči so dejali vasujoči fanti, da je hodil nekdo z lučjo po podrtem stolpu . . . Za božjo voljo gospodje orožniki, iščimo Toneta, če je še živ . . .“

Orožnika sta se spogledala, nevede kaj storiti . . . Kar se pripodi graščinski hlapec na konju. Orožnika ga vstavila, prašaje, ali je videl sinoči kakega tujca v gradu. Zbegani hlapec pa je stokal: „Pustite me, v trg letim po zdravnika, našemu gospodu se je zmedlo, kriči da se vseda mrtvi na denar, da ga preganja kostnjak . . .“ Udaril je po konju in odbrzel.

„V grad! V grad!“ je vpila Lenčika. „V grad!“ so ponavljali ljudje, so kričali otroci. Zupan, Plantačevi, Primčevi in cela tolpa otrok so spremljali orožnike. — Pred gradom so morali ostati drugi, le Lenčika in Plantač sta smela z orožniki v sobe. Ožbe je stražil graščaka, ki je čepel na postelji in drgetal. Krilil je zdaj z rokama po zraku, zdaj si je zatiskal z njima očesa in kričal.

Poslušali so ga in groza jim je polnila dušo, usmiljenje do zblaznelega človeškega bitja je potolažilo jezo. Saj jim je pravil v pretrganih stavkih, kako se mu je zbudil pohlep po denarju, kako je vlekel Plantača v stari stop, kako ga je vleklo, da je hodil sleherno noč poslušat vpitje in stoke reveža, ki se je boril z gladom in golaznijo . . . Noč za nočjo je hodil, dokler je vladal nemi molk v stolpu . . . Pa je prišel sam in prašal . . . Prostora je v stolpu, nem je zid . . . Privlekel je Toneta v stolp in spustil doli, potem je posvetil za njim. Tedaj se je vzdignil tisti, ki je čepel tako mirno v kotu in skočil za njim . . . Za-

pahnil je vrata, vendar je tekel po celemu gradu za njim . . . Gleda ga zdal z votlim očesom, mu preti s koščnim prstom . . .

Strašno je bilo videti blaznega morilca, človeka, čigar življenje bi bilo lahko lepo ko pesen, ki je pogubil svojo mladost v eni strasti, in pogubil svojo starost v drugi . . . Pustili so reže in hiteli v stolp. Tako je bil rešen Tone. Veliko razburjenje, veliki nemir, je bil tiste dni v vaši. Komisije so si podajale kljuge. Bil je zločin, pa morivec zblaznel, mrtvi Plantač ni odgovarjal, Tone ležal bolan.

Polagoma se je vmirilo vse. Tone je okreval, razjasnil, kar mu je bilo mogoče. Graščaka so odvedli v deželno blaznico, kjer je umrl gladu, nehoteč vžiti nobene stvari. — Zdaj je Tone že več let gospodar na Plantačevem, dobra žena, izvrstna gospodinja je Lenčika. Vendar ne uživata pravega veselja. So dogodki, ki se vtisnejo neizbrisno v spomin. Večkratov stoče, se premetava Tone v tihi noči. On preživlja v sanjah zopet tisto grozno noč. Lenčika ga zbudi in oba se spominjata z molitvijo tako grozno umorjenega očeta.

Sotrpin.

Važni vzrok.

Baron: „Kaj, komaj sem se oženil jaz, pa se hočete vi. Kakšni vzroki vas pa navajajo k temu, Jean?“

Jean: „Tudi dolgovi, gospod baron.“

Mož: „Tu zopet čitam, da je včeraj električna železnica povozila moža in ravno tedaj, ko si je prižigal cigaro.“

Žena: „Vidiš, vsaj vedno pravim, ti bi se že tudi enkrat lahko odvadil kajenja.“

V najlepši izmed vasij je živel kovač Tine. V petih farah in še čez je bil znan in spoštovan. Reven ni bil, bogastva pa tudi ni poznal. Tako je bil kakor so vsi v vaseh: delal je, se trudil in pehal. V temni noči je bdel in trpel. Prislужil je zase in za družino, da ni bilo pomankanja v njegovi hiši. Otroci njegovi niso hodili umazani in raztrgani po vasi in vaščanom ni bilo treba imeti z njimi usmiljenja. V dopadajenju ljudij in boga je živel Tine in se tolažil: „Dokler bom zdrav in srečen, ne bo pomankanja v hiši in dom mi ne bo razpadel. Ko pa starost stisne moj obraz in vanj gube zaseje in mi trpljenje upogne hrbet, takrat bo sin prevzel kovačnico, moje ime in slavo. In tako bo šlo od roda do roda . . .

V nedeljo popoldan je šel kovač skozi vas, ves vesel in dobre volje. Kakor fant bi zapel, pa smejali bi se mu, ker je oženjen in ima otroke. „Na otroke naj misli in na ženo, norec neumni.“ bi rekli. Tako je šel tih in vesel skozi vas, da zavije na veliko cesto in gre obiskat svoje prijatelje in znane — svoje delodajalce. To in ono bo pogledal, če je vredno popraviti. Ljubil jih je kovač svoje delodajalce, ker ni bilo goljufije v njih dejanjih in ne greha izkoriščanja v njih mislih. Plačevali so kovačev trud, kakor bi plačevali sebi.

O veselih dneh so se pogovarjali in se smejali, žalostne dogodke so omenili in vsak po svoje izražali žalost.

„Hudo je bilo in mislil sem, da ne prenesem,“ je potožil eden.

„Navajen si trpljenja in težav od rojstva in tvoja pleča so kakor iz kamna izdelana,“ se mu je polaskal drugi.

Pripovedovali so si, kdo je umrl in ga hvalili, izvedeli so, kdo se je oženil in naštevati so grehe in slabosti mladega moža.

„Tako je. Če hočeš hvaljen biti, umri! Če hočeš vedeti svoje slabosti, oženi se,“ je pripomnil Tine.

O letini so se pomenkovali, hvalili lepa polja sosedova, njihovim njivam pa je škodila predolga zima in mrzlo vreme spomladi.

Ko je zemlja zadremala in so nebeščani in zemljani luči prižgali, se je kovač Tine poslavljjal.

„Tja v torek ti prinesem nekaj v popravilo,“ je rekel znane. „Konja pridem kovat drugi teden,“ je povedal drugi.

In šel je Tine vesel in zadovoljen po cesti, ki pelje domov. Hitel je in se oziral na gore, če morda še zarja objemlje njih vrhove, pa solnce je šlo svojo pot v veselje zvezdam. Le temne konture gor stoje na zahodu.

„Meseca nocoj ne bo, tema bo trda, no pa bom že prišel po cesti, saj je široka in bela,“ je tiho mislil Tine.

Kakor bi mu stopil v to misel, je stal pred njim Jernejčev Miha, stari znanec; pri vojakih sta skupaj služila. Največji pri polku je bil Miha in doma so imeli strah pred njim vsi fantje.

„O, Tine, Bog ga daj, dober večer. Kam pa? Povedal mu je Tine, kje je hodil, po kakšnih opravkih. Hiteti mora sedaj domov. ker ga noč ni poklicala in da žena ne bo v skrbeh. Celo noč ne bo spala, samo posluškovala bo, kedaj zahrešči pesek pa dvorišču in pride. Hiteti mora . . .“

„No, no, tako hudo pa zopet ni! Po cesti kmalu prideš, je lepa pot.“

Tine je stal in Miha je govoril. Cel koš besedij je natresel. Slabo se mu godi, sin mu noče pošiljati denarja. „Vse zapijem, pravi sin. Kaj bom zabil, ko pa nimam, Če bi bil jaz tak, kakor sem bil včasih, da bi mogel delati, še za vinar ga ne prosim. Naj požre sam, lump. Nikoli ni bil prida, pa še zdaj ni. Jaz sem slab postal, noge me ne neso in ves se tresem. Pa doktorji pravijo, naj dobro jem in počivam. Ja, jem! Kaj? Na polje se bom vlegel in usta odprl, bom videl, če Bog človeka res ne zapusti, če nam res ni treba skrbeti, kaj bomo jedli . . .“

„Ja, ja, je že hudo. Stari postanemo in vsi pozabijo na nas. Ja, lahko noč Miha, moram!“

„Kaj moram? Umreti moraš. Malo boš pa vendar stopil notri, vsaj malo ga bova. Saj moram jaz tudi domu in pol ure, to vendar ni noben greh. No, malo le stopi, boš pa potem hitreje šel.“

Tine ni nikdar preklinjal vinske kaplje, rad jo je pil in nad gospodom, ki je govoril dolge in žalostne povesti o alkoholu, se je celo jezil in pravil: „Nam ga ne privošči, sam ga pa pije vsaki dan.“

In stopila sta v gostilno ob cesti.

Pili so in se menili. Znanci so prihajali kakor nalašč, da Tineta premotijo, da se zakasni. Prešlo je pol ure, ena ura in več, pa nihče se ni spomnil, da mora iti, mora . . .

Daj jetniku hipec svobode in zagrabil jo bo in se poradoval z njo, kakor da drugi dan umre. Zamoril bo v prstih žgoče trpljenje, pozabil na ječo in pil prostost in niti za misel ne bo pomislil, da bo čez kratki čas med štirimi stenami mrtev z živim srcem. Jetniku svobodo in trpinu večer brezskrbnosti, obema si ustvaril paradiz.

Tine je užival večer brezskrbnosti dolgo v noč.

S težko glavo in neroden v nogah je kračil Tine domov. Po glavi mu je vrčalo in uho je šlišalo vedno vesele melodije.

Prelepa noč. Na nebu se zvezde poigravajo in posmehujejo, tupatam se utrne ena in pade preko neba globoko za gore.

Tine je blodil domov. Zvezde, polja in travniki in gozdovi, vse je plesalo okoli njega. Še gore, ki od vekov stoje trdo in nepremično, so oživele, se zamajale in zaplesale. Moj bog Tine, odnese te divje plesanje, med se te potegnejo silni plesalci in

izvabijo bogve kam. Zablodil boš, dom boš zgrešil in žena bo zamanj čakala v strahu in bojazni. Ne bo te, da bi pesek zahreščal na dvorišču. Še hujše in silnejše bo bobnelo in šumelo v glavi, da ne boš slišal zdihovanja žene in joka otrok; kri bo prerila žile in se razlila po licih, po životu. Tine postoj in ne hodi dalje! Trdo postavi nogo na zemljo, oči v tla obrni, da ne boš videl, kako pleše gozd in travnik in polja.

Strastno in razposajeno je plesanje. — Tine, tvoje oči so zaprte, glava vroča in noge težke in trudne. Tine, Tine! Pot si izgubil, globoko v gozd si zabredel. Postoj Tine, ozri se naokoli, v nasprotno stran kreni, tam je tvoj dom. Vrni se in hiti, ker težko je čakanje žene!

Tine blodi. Brez misli na dom, na ženo, otroke. In ni človeka, ki bi mu zvalil hlod pod noge, da bi se Tine čez njega prekucnil in obležal in jutra počakal in v jutru šel domov.

Naprej, naprej.

Glej, žena kliče: Tine, Ti — ne! Zamanj. Premisli Tine: Tam sredi grofovega gozda je pečina, viroka in strma. Pot gre mimo, — ovinku obide navarno skalo. Tebi je glava težka in brez misli, naravnost na pečino zabredeš in in — —

Težka misel. Konec bo življenja, konec sreče doma. Žena bo bledla, hiralala in umirala. Dom bo razpadal, veter bo streho zravsal, dež bo lil skozi in ne bo moža, ki bi odvrčal žalost in bedo. Pred hišo bo plevel rastel in na pragu bo sedela žena, sključena, upadla, s mrtjo na obrazu . . . Otroci pa se bodo po svetu razšli, kleli očeta in rojstvo svoje. Trpeli bodo v velikih mestih, v trpljenju bodo obupavali in se izgubili mladi, v cvetu let.

Na konci vasi je pogledala v noč drobna luč. Daleč gre nje pogled. Hitro gre po cesti, hiti in beži kakor bi jo nesel brzi jahalec. Kdo? Kam po polnoči?

Bolestno je zaječalo sredi grofovega gozda, kratko in žalostno.

V ta jek pa je zaklicala kovačica z lučico na cesti: „Tine, Ti — ne!“ Tiho.

Dom Kovačev, odprti grob.

Z. K. J:

V AMERIKI.

Amerikanka Emilija Green Blackova je izdala obširno knjigo: „Slovanski doseljeniki v Ameriki,“ kjer med drugim opisuje življenje ene kočarske družine, ki se je leta 1866 priselila iz Češke v Nebrasko. Dogodke pripoveduje žena, ki je kakor mlada deklica s svojim očetom prežila vse težave.

„Takrat sem bila še punčka, ko smo se doselili v Ameriko. Moj oče, Čeh, je bil siromak. Nekega dne je prišel k njemu sosed, premožen kmet in mu je rekel: Rad bi šel v Ameriko, ali ne znam nemški; plačal bi Vam vse stroške, če bi šli z menoj in mi pomagali, ker znate jezik. Tako so se torej dogovorili.

Prišli smo do Manitwoc na wiskonsinski strani Michiganskega jezera, kjer je bila takrat večja češka kolonija. Kmet je videl, da mu tolmač ni več potreben pa nas je pustil na cedilu. Tako smo sedeli ob jezeru: moj oče, mati, moj mlajši bratec in jaz brez beliča v žepu.

Na vse mogoče načine smo životarili. Jaz sem hodila v šolo in učila sem se brati in pisati, očetu se je počasi posrečilo pridelati nekaj denarja. V tistem času je Nebraska — proglasili so jo še le 1867. leta za državo — privabila mnogo kolonistov. Zato se je tudi moj oče odločil, preseliti se iz Wisconsin v Nebraska. Podali smo se na pot v jeseni 1866 s še par drugimi češkimi družinami. Takrat sem bila osem let stara a moj brat je bil še mlajši. Moj oče je imel 800 dolarjev; s tem je začel. Zdelo se nam je to zelo veliko denarja, od drugih družin ni imela nobena toliko. Prišli smo do sv. Jožefa na reki Missouri na južni strani od nebraske meje. Tu je mojega očeta pregovoril neki Kovář, s katerim smo se seznanili, naj ostane čez zimo tam. Svet je bil dober in če bi bili imeli drugi večkušenosti, se tudi oni ne bi bili podajali na pot pred spomladjo. Tako smo prezimovali v Saint Joe, drugi so odšli dalje in so prezimovali v Nebraski in čakali na toplejše vreme, kajti po zimi ni bilo mogoče začenjati s kmetovanjem. Možki so se vsi vrnili, razun enega pohabljenca, ki so ga pustili z ženami in otroci v šatorih na preriji. Možkim se je posrečilo najti čez zimo v Saint Joe nekaj dela in zaslužka.

Kovař je svetoval mojemu očetu naj si kupi par volov. Kmalu se je izkazalo, kako imeniten je bil ta nasvet, voli so bili desetkrat boljši kakor kobile, které so kupili drugi njegovi tovariši. Konji so bili zelo ceno, ampak za nič. Vlekli so slabo in ko smo končno prispeli v kraj, kamor smo se namenili, so vsi pobegnili. Moj oče je kupil za mojega brata majhnega indijanskega konjička, ponija.

Prišla je pomlad in mi smo se spet podali na pot; potovali smo več tednov. Ženske in otroci so spali na vozeh, možki pa pod vozmi. Kadar je šlo v breg, je pripregel oče ponija pred vole, da jim je bilo laglje. Ko smo prišli k Blue River (Modri reki), je rekel oče: „Po mapi se mi zdi, da smo zdaj tukaj.“ In prav je imel. Iskali smo svoje sosede ali nobenega nismo našli. Končno po dolgem iskanju smo slišali peti petelina ali še vedno nismo videli ničesar, niti koč, niti šatorov. Našli smo pa vendar nazadnje most iz prevrnjenih debel čez reko na drugo stran, kjer so se naselili naši sosede.

V tistih časih so si ljudje delali kočje na ta način, da so nasekali travo s koreninami in prstjo vred v širokih plasteh iz prerije in zložili iz teh kosov nizko stavbo ali pa so si izkopali luknje in jame v bregu na reki. V začetku smo živeli v eni stari že prej izkopani luknji, pozneje smo si sami kopali jamo, prav udobno. Bila je tako visoka, da se je v nji lahko stalo, stene

smo lepo pogladili in očistili. Samo vrat dolgo časa nismo imeli nobenih, ker jih nismo imeli iz česa narediti. Enkrat je šel po leti moj oče dvanajst milj daleč, da bi zoral sosedu zemljo in je vzel tudi mojega brata s seboj, tako da sve ostale z materjo same doma. Naglo se je prignal strašen vihar. Takrat še nismo imeli vrat. Takrat v tistih časih se je moralo paziti če je šel kdo po preriji, da ne pade v kakšno luknjo k ljudem. Huda deževja so nam delala mnogo preglavic. Voda nam je tekla v jamo in gadje in podgane so nam silile notri. Takoj, ko nam je bilo malo boljše smo si z drugimi kolonisti naredili kočve v skupinah, tla v naših kočah so bila iz ilovice.

Naši volvi so nam delali veselje; začeli smo obdelovati prerijo. Konji niso bili dovolj močni za tako težko delo. Oče ni užival volov samo zase, ampak jih je zastonj posojeval tudi drugim sosedom. Takrat so si bili vsi najiskrenejši prijatelji. Vsi za enega, eden za vse. Oče je zaslužil z volovi tudi denar od američanskih farmerjev, ki so krčili ž njimi prerijo. Ko so prišli novi doseljenci, jim je šel moj oče do Nebraska City, 64 milj daleč nasproti, da bi jih pripeljal s svojimi volmi. To je trajalo štiri dni. Naučil je vole teči in hodili so precej hitro. Tako so nam pomagali naši volovi na marsikteri naši poti. Poznejše je vzgojil moj oče tudi bike za delo in mnogo koristi je imel od njih.

V začetku smo prestali mnogo težav. Podnebje je bilo mnogo hujše, kakor danes. Po zimi so divjali snežni viharji večkrat po cel teden; zdaj ne sneži dlje, kakor eno noč in en dan. Po leti zopet so nas mučili vroči vetrovi, kakoršnih zdaj nekoliko let ni več; tudi suše so bile velike in strašne. Takrat so bila drevesa samo ob reki. Ko se je zemlja naselila in obdelala, so posadili povsod drevesa in posebno, ko so prerijo zorali in posejali z deteljo, se je tu vse spremenilo. Vroči vetrovi so prihajali prej iz prerije, tam se rode.

Enkrat po zimi, zdi se mi da je bilo to ravno prvo leto, je odšel oče z vozom, volmi in tremi vrečami pšenice v Beatrice, ki je bila kakšnih 20 milj daleč. Še predno je odšel, je začel padati sneg, potem pa se je vzdignil strašen vihar in očeta ni bilo cel teden nazaj. V velikih skrbih je že bil, kaj se godi doma, ampak sosedje so se mu smejeli. Mati je bila tudi vsa obupana, ker ga ni bilo. Snega je bilo toliko, da se je tam, kjer je po leti tekla reka, vlekel po preriji cel hrib. Mati je šla k sosedu prosit, da bi šel iskat očeta. Sosed pa ni imel škorenj in mati se je ravno vrnila domov, da bi mu en par posodila, ko se je vrnil oče. Pripeljal je samo vole s seboj in kar je imel na sebi. Voli niso hoteli iti proti vetru (to nikoli nečejo), obrnili so se in vse razbili. Spravil je stvari pri nekemu človeku, ki ga je poznal, 12 milj od nas in se je vrnil. Mati je sklenila, da pojde ž njim nazaj, da pripeljejo robo; mene so pustili samo doma.

Spet je pridrvel vihar in stariši niso mogli štirinajst dni domov. Takrat sem bila stara devet let. V par dneh sem pojedla ves kruh in pokurila vsa drva. Bila sem ali že dosti pametna; šla sem k reki in ob bregu k sosedu. Neka ženska se je vrnila z menoj nazaj in mi je nacepila drv. Potem so se vrnili oče in mati; bili so samo 12 milj daleč in mislili so, da se bodo takoj vrnili, pa ni bilo mogoče.

Spomladi, ko se je tajal sneg in je še deževalo povrh, je prišla velika povodenj. Na milje daleč je ležal kraj pod vodo. Ljudje so morali zlezti na hribe. Mlini niso mogli mleti in jesti ni bilo kaj. Mešali smo moko z deteljo. Skoro vse smo že snedli. Prišel je nek premožen sosed k nam in nam je posodil nekaj ržene moke.

Tisto leto smo imeli veliko pomanjkanje. Ponij, konjiček, nam je ušel. Voli so bili tako navajeni nanj, da niso hoteli orati brez njega. Oče je odšel, da bi našel konjička, ali ko se je vrnil, je bil tako slab in izcrtljen, da smo ga komaj spoznali. Dobili smo ponija nazaj ali ni bil za nič več in prodali smo ga za 25 dolarjev. Kmalu nismo imeli več niti denarja, niti kaj za jesti. Samo obleke smo imeli zadosti; pripeljali smo vsega s seboj. Mnogi, ki niso imeli nič, so hodili oblečeni v vreče. Enkrat ni bilo drugega v hiši, kakor malo ržene moke, Niti soli ni bilo in samo moko nismo mogli jesti. Prišel je nek farmar k nam, znanec, in ostal je pri nas cel teden. Prinesel je vse mogoče stvari s seboj in smejal se nam je. Čez eno leto je bil v enaki stiski, kakor mi. Vse svoje premoženje je izdal in nič pridelal in zaslužil.

Danes imajo farmarji druge skušenosti. Zdaj ni več tako težavno. Lahko si zaslužijo denarja, kupijo robo in železnice so na vse strani. V onih časih se je plačalo mnogokrat le z kuponom za robo v prodajalnici. Leta 1868 je prišla severozapadna železnica v Omaha in kmalu so naredili tudi druge železnice do bližnjih mest. V začetku ni bilo nič tacega. Enkrat je nosil moj oče vrečo koruze za kokoši 10 milj daleč na hrbtu.

Se gorša, kakor sneženi viharji, je bila nadloga, ki je prišla poznejše s kobilcami. Dobili smo jih prvič v letih 1869 in 1870. Takrat še ni bilo najhujše in niso vse uničile, kakor poznejše. Leta 1874 je bila nadloga večja in 1875 so legle pri nas mlade. Nikoli poznejše ni bilo tako hudo, kakor tisto leto. Slišali smo šum, zatemnilo se je in mi smo mislili, da je prišel konec sveta. Kobilice so se spustile na zemljo in v eni uri so vse do golega ožrle, tudi tobak. Mlada drevesa so se pripogibala pod njimi. Na zemlji jih je bilo do gležnjev, kakor po snegu smo šli po njih. Reka je bila gosto pokrita ž njimi, da smo komaj prišli do vode. Omet so ožrle na hišah in zastore na oknih so uničile. Na šinah jih je bilo večkrat toliko, da so morali vstaviti železnico. Poznejše so poginile in povzročile neznosen smrad. Tudi reka je smrdela, ampak boleznij vseeno ni bilo nobenih.

Takrat so hodili sem večkrat Indijanci. Bili so to Omahas in Pawnee. Večkrat jih je šlo mimo po 500. Šli so vedno v vrstah, po 5 do 10 korakov narazen, skoro kakor na sprehod. Vlada jim ni dovolila hoditi v četah, da se ne bi pripravili. Po dva, tri dni so prehajali mimo in taborili. Na vozovih so imeli naložene stvari in otroke, ženske so jezdile pred vozmi. Tudi možki so imeli večinoma konje, le nekteri so šli peš. Izgledali so sveže in lepo so bili oblečeni.

Večkrat, ko smo se najmanj nadejali, se je vzdignila na naši strani postava velikanskega Indijanca. Groza nas je obhajala. Priplazili so se, kakor kadje. Prišli so, prosili so za kakšen cvet ali pa so kaj zamenjali ali nikdar niso bili vsiljivi. Nekteri farmarji jih niso mogli trpeti, grobi so bili ž njimi, ampak Indijanci so ostali mirni. Samo, kadar se je razjezil, potem Indijanec ni poznal mere in ni vedel, kaj dela. Enkrat je hotel moj brat lep bič od Indijanca. Dal mu je za bič psa in par čevljev. (Pse so navadno Indianci takoj pri priči ubili in pojedli.) Indijanec je obljubil, da bo dobil moj brat bič za gotovo, ampak da bi ga rad vzel s seboj na obisk, ko se vrne, ga bo prinesel. Brat je mislil, da ne bo biča nikoli videl, ampak Indijanec mu ga je pošteno izročil, ko se je vračal mimo.

Jaz sem se razvila v močno dekle. Delala sem vsako delo, tudi prerijo sem krčila, kar je celo za moškega jako težko in naporno. Enkrat sem orala z dekletom, s katerim se je moj brat pozneje oženil. Jaz sem vodila vole, ona pa je ravnala pljug. Čez nekaj časa se je pritožila, da ne more več pritiskati pljug k zemlji, pretežko je. Zamenile sve se. Ampak ona ni znala postopati z volmi. splašili so se in ušli. Zato je morala drugič ostati pri pljugu. Nekoč je hotela jahati na kobili. Rekla sem ji, da ne bo šlo, ampak ona je le silila da sem jo pustila. Kobila jo je vrgla in dekle se je zelo potolklo.

Dvakrat me je pičila kača klopotača. Zdravnika ni bilo daleč naokoli, pa so doma delali, kar smo mogli in vedeli. Po cel teden je vselej trajalo, predno sem mogla stopiti zopet na nogo.

Ne vem niti, zakaj me ni naučil moj oče čitati češki. Svojo angleško čitanko sem znala skoro iz glave. Še le po poroki sem se naučila čitati češki. Ni bilo težko. Ko sem se omožila, sem bila nekaj časa zelo občutljiva. Trpela sem od nasledkov prejšnega težkega življenja. V prostem času čitala sem mnogo angleški in češki.

Amerikanka, ki si je to zabilježila, pristavlja; To mi je pripovedovala moja gostiteljka v malem mestu Nebraske. Zunaj na livadi je stal njen sin, v sobi je bil njen mož, premožen mlinar, čegar mlin leži ob reki, katero mi je opisovala moja znauka; čital je časopis. Vse je dihalo mir, premožnost in jaz sem si mislila, kaj pač čuti človek, ki je preživel toliko težav in je sam sodeloval na spremembi puste prerije v mirni, civilizirani dom.

VERA:

AURIKEL.

Na oknu cvete aurikel
na cesto kloni glavo,
pa pride mimo fantič,
pa ga pozdravil bo.
Gosposko se bo priklonil,
prijazno dvignil glavo;
na okno se naslonil
glavo na prsa sklonil —
ozrl se name bo . . .

GUSTAV GROM:

USODA.

Zašumelo je, visoko so se dvignili oblaki prahu.
In tedaj je stopal mlad človek po zaprašeni cesti.
Veselo je ukal in hitel, hitel naprej.

Besno so se poganjali vrtinasti valovi prahu kvišku in mož
je moral globoko skloniti glavo, da mu ni hušknilo celo prgišče
prahu v oči in v usta. Svetilo je žarko solnce izza oblakov,
ter razlilo bleščečo luč po črni dolini.

„Kam hitiš?“

„Gozd me kliče, prijatelj. Li ne vidiš nabrušeno sekiro,
žago?“

„Ne hodi!“

Vstavil se je starček, resen mu je bil okraz, z globokimi
izrazitimi potezami bogato obdarjen in kratka pipica mu je vi-
sela iz ust.

„Ne hodi Miha.“

„Zakaj ne bi šel?“

„Čuj vihar, ki razgraja v drevju, čuj kako besno, kakor bi
se podili vragovi v njem.“

„Aj!“ se je zasmejal Miha, mladenič, krepak v krasnih letih.

„Slušaj me, Miha, ne hodi!“ Dejal je starček resno, z do-
nečim glasom.

„Zakaj očka, mar nisem mlad in dovolj krepak, da se lahko
obranim zlega?!“

„Vrni se!“ Ne to ni bil več glas starčka, tako milo je do-
nel. Toda nasmejal se mu je Miha in hitel dalje.

Starček pa je tiho mrmraje nadaljeval svojo pot.

*

Veselo so odmevali udarci Mihove, sekire po gozdu.

Deblo za deblom je padalo po tleh. V drevju pa je šumelo, hreščalo divje. Iz tega glušečega poloma se je oglasil zdaj pa zdaj slavec iz bližnjega grmovja.

Miha ni vedel, ni slišal mogočnega vrvenja naravnih sil, ne slavčevega petja, zakaj zamaknjen je bil samo v svoje delo.

Znoj mu je oblival čelo in žul za žulom, se mu je krvav delal na prstih, na dlaneh.

Visoko je stalo solnce na nebu, ko je prenehal, sel na mah in zrl na okolo.

Veličastna se mu je zdela dolina, ki se je odprla njegovim očem, širono, okolu in okolu, se je razprostirala, oko se ni moglo ločiti od naravne lepote, duša je radostno poskakovala in ustnice so mu trepetale, ko je kriknil:

„Krasna si dolina . . . dolina . . . in ti . . . ti si moja domovina.“

Dolgo je zrl, solnce se je nagnilo k zatonu, ko se je predramil.

Zopet je pela žaga in čuli so se zamolkli udarci sekire.

„Še tebe podrem, prijatelj, potem odidem.“ Obrnil se je na bližnji hrast.

Završalo je v vrhu kot tajinstveno svarilo. „Pusti me, saj ti nisem storil zlega.“

Toda ni ga razumel, globoko se je zarezala žaga v deblo.

Pela je sekira, majalo se je deblo. Še par udarcev s sekuro, še zagvozdo — je vzel Miha in jo zabil med zarez — in tedaj — zahreščalo je — krik se je razlegal po gozdu.

*

Že je zatonilo solnce, veselo so hiteli ljudje iz dela domov. Pogovarjali so se razne stvari, o setvi, o vremenu in kupčiji.

Ko so hiteli mimo gozda, so se spogledali radovedno.

Presunil jih je milo vzdihujoč glas.

„Stojte! Nekdo zdihuje!“

Ustavili so se ter pazno prisluškovali. Na ušesa jim je udarilo ječanje.

„Tu!“

Hiteli so proti kraju. Iskali so in našli.

Na tleh je ležalo podrtó mogočno deblo in pod deblom je ležal Miha — krvav.

Z naporom so zvalili deblo in dvignili Miho. Naložili so ga na rame in hiteli po beli, zaprašeni cesti. Srečavali so jih ljudje in solze so jim močile oči.

*

Na pragu je stala Meta, žena Mihova, ko so ga prinesli možje domov.

Krik groze je pretresel ozračje in ona je omahnila onesvestena. Zmračilo se je nebo ni žalostno je bilo v mraku. Šumelo je drevje kraj hiše in si pripovedovalo skrivnostno.

Počasi sta prikorakala dva starca in solze so jim tekle iz oči. Zbirali so se znanci in tužni so jim bili obrazi. Šumelo je drevje okolu hiše.

Tedaj se je predramil Miha, mrzel, krvav, steklen pogled je zrl po navzočih in tih glas iz premikajočih ustnic se je tužno šlihal po sobi:

„Zbo — gom — domo — vina . . . dolina . . . solz . . .!“

DRAGA:

ŽIVLJENJE!

Jesenska megla je polnila naravo. Tako pusto, tako mrtvo je bilo, da bi bil človek zaspal, ter spal do tople gorke pomladi in se vzbudil v njenem naročju. Prava nervoznost se me je jela polaščati. Z neljubega položaja me je rešila oseba, ki je capljala po blatni cesti, mimo mene. Vsa moja pozornost je veljala sedaj njej. Bila je to ženska. Njena postava je bila slabotna, skoro nekoliko upognjena. Imela je črno ponošeno obleko. Na glavi pa črn klobuk z rdečimi vrtnicami. Pogledala sem jo v obraz in zdel se mi je znan. Vendar se nisem mogla spomniti, kje bi ga bila videla.

PopoĀdan sem zvedela, da je prišla Tonačeva Tona. Služila je v daljnih krajih in prišla sedaj domov. Denarja ni imela nič, zato so jo tudi domači grdo gledali. Govorila je tako, da jo ni mogel nobeden razumeti. Pozneje sem imela priliko govoriti ž njo. Govorila je nemško, pa vmešavala vmes angleške in laške besede. Opazovala sem jo natančno. Oči je imela rujave. Neka topost, odurnost je gledala iz njih. Le sdaj, pa zdaj so dobile nek čuden blesk. Lase je imela svetlo rujave. Obraz je bil pudran. Okrok usten ji je ležala trpka poteza, bog ve kdo jo je zarisal? Hodila je težko, na eno nogo je nekoliko šepala. Tonačevi so bili zelo nezadovoljni ž njo. Jesti so ji dajali le radi ljudi, da bi ta, ali pa oni, ne rekel, da nimajo srca. Njen oče je bil zelo star. Hodil je na dnino. Prinesel ji je vsak dan kruha in morda še kaj drugega. Domači otroci so ji zelo nagajali ter ji dajali grda imena. Bila je dobra dva tedna doma, pa so se že sprli. Gospodar, bil je njen brat, jo je zapodil. Noč jo je vzela.

Kako drugače je bilo pred leti. Bila sem takrat še napol otrok. Vendar se vem vsega prav dobro spominjati. Bil je vroč poleten dan. Skoro soparno je bilo. Igrali smo se tik ceste, ter skakali veselo in rasposajeno. Kar obrne našo pozornost, nase velika, lepa mestna kočija. V njej je sedela mlada, lepa gospoška ženska, bila je — Tonačeva Tona. Tudi takrat je mela črno obleko, bila je svilnata in polna drazega nakitja. Raz črnega klobuka so ji visele roza vrtnice. Ravnotake so cvetele na nje-

nih kot sneg belih licih. Oči je imela zelo lepe. Svetile so se nekam čudno, skoro demonsko. Nad njimi so se krožile temne obrve. Čelo je bilo marmornobelo in visoko. Bila je lepa, krasna, omamljiva. Otrokom je prinesla polno igrač in ponošene obleke, katero so potem s ponosom nosili. Jest je hodila na gostilno in spala je isto tam. Samo za par dni je posetila našo vas, potem pa se je zopet odpeljala z dvignjeno glavo s ponosom. Bogve, ali je slutila, da bo prišla po ravnotej cesti, kot revna beračiča?

Ni dolgo, kar sem bila v Gorici. Hodila sem po kolodvoru gor in dol, ter čakala vlaka. Potnikov je bilo zelo malo, pa še ti so sedeli po klopeh. Toda, kaj zagledam pred sebo? Suho, upognjeno žensko postavo v črni obleki. Na glavi je imela črn klobuk z rdečimi vrtnicami. Svojim očem nisem verjela. Vendar sem jo spoznala. Bila je — Tonačeva Tona.

Obrnila se je proti meni. Vsa zmedena sem se obrnila proč. K sreči je pridrdral vlak. Hitro sem vstopila, ter pogledala pri oknu ven, a že je izginila. Kaj te še čaka ti uboga, nesrečna? Zaslutila sem, hudó in težko mi je bilo pri srcu.

Pred par dnevi sem brala med drugimi novicami sledečo: V soči so našli žensko truplo. Pri njem so dobili knjižico, da je ženska: Antonija P. C. p. V. Nesrečnica si je sama končala življenje. Vzrok je, ker je bila brez posla.

Stresla sem se. Neprijetno čutstvo me je obšlo. Toraj se je uresničala slutnja, bi sem jo gojila od tistega dne, ko sem bila v Gorici. Zvedela sem tudi, da si je služila kruh, kot si ga služijo mnoge, mnoge. Njena noga je zabredla v blato in nič več se ni mogla izkopati iz njega. Oj, to življenje! To nesrečno življenje!

Odkritošrčnost.

„Draga Marta, tvoj ženin, odkritosrčno rečeno, mi prav nič ne dopade.“

„Če bi bil tvoj ženin, potem bi se tudi meni ne dopadel?“

Nadkriljuje ga.

„Vaš soprog obvlada sedem tujih jezikov? To je pa občudovanja vredno!“

„Toda jaz obvladam se več!“

„Kako to, milostljiva?“

„No, svojega moža z njegovimi sedmimi jeziki.“

KOMPOLJSKI:

V ZADREGAH SVOJEGA SPOMINA.

Prav zanimivo je opazovati in primerjati spomin posameh oseb. Včasih je tako različen, kakor so si ljudje med seboj različni. Često se pa dobi tudi pri spominu posameznikov precej podobnosti. Nekateri ljudje imajo čudovito dober spomin. Še v poznih letih se prav lahko spominjajo posameznih doživljajev iz otroških let, celo od drugega leta naprej. Nam se zde sedaj taki dogodki tako malenkostni in neznatni, da se skoro ne spleča o njih govoriti. Vendar so morali biti zelo važni za mlado otroško dušo, da so se skoro neizbrisljivo utisnili v spomin. Čudno pa je, da si take osebe tudi v poznejših letih zapomnijo v resnici malenkostne in malo važne stvari, s katerimi so prišle jako malo v dotiko, ali so jih pa videle samo mimogrede.

Midva z ženo včasih preresetavava dogodke minulih let. Seveda pridejo pri tem tudi več ali manj znane osebe v poštev, Jaz se navadno spominjam takih doživljajev jako medlo in površno, ker niso bili zame posebne važnosti. Posebno imena posameznih oseb se mi kaj hitro zgube iz spomina, ako nisem bil ž njimi ponovno in dalj časa v dotiki. Žena pa mi ve povedati vse podrobnosti. Našteje mi posamezne osebe, anekdote in se ve celo spominjati na obleko posameznikov, četudi je bila samo enkrat ž njimi skupaj in še takrat samo kratek čas. Če mene kdo vpraša, kakšne barve so oči mojega najboljšega prijatelja, mu ne bom mogel zanesljivo odgovoriti. Ona pa bi menda lahko povedala o vseh mojih in svojih znancih. Dostikrat se smejeva ob takih prilikah. Žena se smeje meni, da ne vidim, ali pa tako hitro pozabim celo take stvari, ki se morajo opaziti na prvi pogled ter se jih je lahko zapomniti. Jaz se pa smejem njej, ker nosi take malenkosti po svetu v svoji glavi.

Mene torej Bog ni obdaril s posebno dobrim spominom, kakor vidim po drugih. Otroških let jaz nisem imel nikoli, vsaj spominjam se ne na nje prav nič. Kaj malega bi povedal še le od svojega sedmega leta naprej, ko sem začel hoditi v šolo. Prav nič ni boljše v sedanji moški dobi. Moj spomin me je spravil že večkrat v prav občutne in jako sitne zadrege, ker me je zapustil ravno takrat, ko bi ga bil najbolj krvavo potreboval. Mene ne sme nihče vprašati za rojstni dan mojih otrok. To se pravi; vpraša lahko, a jaz mu ne bom vedel povedati kar gladko. In to je vendar jako važen dogodek za hišnega očeta, kateri bi menda že imel še prostora v moji glavi, saj čutim večkrat nje praznoto. Tudi nimam toliko otrok, da bi njih rojstva ne obdržal kolikor toliko „krščanski“ spomin. Četvero jih je sedaj. Če jih bode še več, potem si bom menda še manj zapomnil.

Da pa boste videli, v kake zadrege me često pripravi moj spomin, kadar me pusti na cedilu, hočem tu navesti par dogodkov, katerih se še spominjam. Iz tega naj vidijo moji znanci in prijatelji, da mi prav brez skrbi zaupajo še tako skrivnostne in

tajne stvari. Po meni gotovo ne pridejo v javnost iz enostavnega vzroka, ker jih bom hitro pozabil. Kdor pa ima boljši spomin od mene, pa naj hvali Boga, da se mu ne godi tako, kakor se je zgodilo meni v teh-le slučajih:

I.

Lansko leto mi je prišel neki mož iz okolice ponujat drv, da bi jih kupil za zimo. Sicer je bilo še proti koncu poletja in jaz nisem rabil tako nujno drv, vendar sem se začel z možem pogajati, ker take reči ni nikoli preveč pri hiši. Moža sem videl že večkrat preje, ker je prodal tudi mojemu sosеду par sežnjevi in je imel res lepa drva. Bil je majhen in čokat, z dolgimi štrlečimi in ščetinastimi obrvi, temnega obraza in z velikimi črnimi brki, ki so pa bili posejani z belimi in sivimi rusami.

Ne čudite se, da sem ga še precej natančno opisal, kljub svojemu slabemu spominu. Ta drvar mi je napravil dovolj preglavice, zato sem si ga tem bolj ogledal, ko sva prišla pozneje vendar enkrat skupaj. Glavne poteze sem si le zapomnil. Če pa hoče kdo vedeti, kakšen klobuk je imel, kakšne barve suktnjo in srajco, ta pa mora že mojo ženo vprašati. Ona bo gotovo vedela, ker je videla, ko sva midva govorila.

Z možakarjem si takrat nisva bila edina. Radi razlike dveh kron pri sežnju sva se razšla. Par tednov potem se srečava na ulici. Ko me je pozdravil in nagovoril, sem ga takoj spoznal.

„Ali vzamete drva?“

„Seveda po tisti ceni, kakor sem vam zadnjič obljubil.“

„Vsaj eno krono primaknite pri sežnju.“

„Ne morem, sem že zadnjič preveč obljubil.“

„Nočete?“

„Ne.“

„Pa naj bođe po vašem.“

In tako sva se pogodila v eni minuti. Preje sva se pa pogajala cele pol ure, pa še ni bilo nič. Vzrok njegovi popusljivosti je bil pa v tem, ker je rabil denar. Dal sem mu takoj nekaj kron na kup, in on je obljubil, da mi pripelje tekom štirinajst dni drva na dom. In tako sva se ločila oba zadovoljna. On je dobil nekaj denarja in meni so bila obljubljena drva po primerni ceni.

Pa minulo je štirinajst dni, preteklo je mesec. Možakarja pa ni bilo več na izpregled; še manj pa drv. Sicer sem se tolažil, da ga je kaj važnega zadržalo in izpolni vsaj v drugem mesecu svojo obljubo. Ko pa še drugi mesec ni bilo nič ter se je približevala mrzla jesen, za njo je pa kukala starka zima, so me pa le zaskrbela drva in tiste krone. Poleg tega sem bil še poizvedel, da je dotičnik drvar, ki kupuje stoječa drevesa od kmetov ter potem prodaja drva. Torej je bilo čisto možno, da mi je odnesel denar in me pustil z drvni na cedilu čez zimo. Zato sem se začel, da ga vzamem pošteno v roke, kadar prideva skupaj. Če mu beseda ne pomaga, tožba mu tudi ne bi, ker mu nimam česa vzeti.

Koncem tretjega meseca pa srečam zopet na ulici moža, ki je moral biti moj drvar, kakor mi je povedal spomin. Jaz sem že zbral celo ploho besed predno sva prišla skupaj.

„No, vi ste pa lep možakar!“ je bil moj osorni nagovor.

Mož me začudeno pogleda in pravi smehljaje: „Zakaj pa, gospod?“

„Lej ga no; zdaj pa še vpraša zakaj? Že pred daljšimi tremi meseci ste mi prodali drva, pa jih še sedaj niste pripeljali, četudi ste obljubili, da mi jih tekom štirinajst dni postavite na dom. Ali mi daste nazaj tistih deset kron, ali bom vas pa tožil.“

Mož me gleda še bolj začudeno.

„Se motite; jaz vendar vam nisem prodal nikakih drv.“

„Tako?“ Seveda je bilo sedaj začudenje na moji strani.

Nisem vedel ali se res motim, ali pa je možakar tako predrzen in tajni. Ogledal sem si ga bolj natanko in zdel se mi je vedno bolj podoben mojemu drvarju. Že sem hotel zlit nanj vso jezo in srd, da si upa tajiti, kar se domislim, da me je moj spomin pogosto že varal in morda me vara tudi sedaj. Zato je moj glas znatno zgubil na svoji ostriosti pri nadaljnjem pogovoru.

„Ja, kaj niste vi tisti drvar iz Gortine?“

„Seveda ne. Jaz sem doma iz Vižinge.“

„Tako? Pa ste čisto podobni tistemu, ki je meni prodal drva, a jih ni pripeljal.“

Povedal sem mu celo zgodovino žalostne kupčije. Nazadnje sem ga še moral prositi oproščenja in osramočen oditi.

Se tisti teden sem naletel na drugega moža, o katerem bi bil trdil z vso gotovostjo, da je moj drvar. Zato sem tudi njega prijel precej ostro. Pa godilo se mi je kakor pri prvem. Spet sem poiskal proti koncu dobre in prijazne besede ter prosil oproščenja. Nič boljše se mi ni godilo drugi teden pri tretjem „drvarju“. Samo izkušnja me je toliko izmodrila, da tretjega nisem več nahrulil s trdimi besedami, ampak sem ga najpreje vprašal prav prijazno, odkod da je. Ker sem se bil spet zmotil, sem mu potožil o štrajku svojega spomina in o tisti kupčiji.

Ko sem odšel, sem se pa zaklel, da nobenega več ne vprašam o drvih, pa četudi srečam pravega svojega drvarja. Tega sem se tudi držal. Sicer sem bil naletel še parkrat na ljudi, o katerih sem mislil, da so pravi, a nagovoril nisem nobenega več. Bog zna; morda je le bil med njimi tisti, katerega sem iskal. Jaz se nisem mogel več zanesti na svoj spomin, blamirati se pa tudi nisem maral več. Za to sem molčal.

Koncem četrtega meseca pa me je moj drvar rešil vseh zadreg, ko je začel voziti drva. To moram povedati resnici na ljubo, drugače bi še kdo mislil, da je mož goljufal mene tako, kakor me je spomin.

II.

Pred nekaj leti sem prišel prvič v gostoljubno Pahernikovo hišo v Vuhredu. Tam sem se seznanil z domačimi in s par drugimi gospodi, ki so se mudili slučajno tamkaj. Seveda smo si

povedali drug drugemu svoja imena, kakor se to spodobi v poštenu družbi. Moj spomin ima že od nekdaj te muhe, da si posebno imen ne obdrži za dalj časa, četudi jih uho razločno čuje. Ne vem, kdaj so se mu tako zamerila. Tako izkušnjo imam že dalj časa. In v Vuhredu se je ta moja trditev zopet potrdila.

Sedeli smo nekaj časa pri kupici vina ter se pogovarjali toinono. Ker pa je bilo še dovolj časa za na vlak ter smo se sedenja naveličali, nas je povabil gospodar na par partij keglanja na domačem keglišču. Sli smo.

Mene je posebno zanimal krepak gospod čedne zunanosti, ki je imel nekaj nad dvajset let. Ko sva se seznanila, sem slišal njegovo ime, a pri keglanju sem ga bil že pozabil. Le še toliko sem vedel, da je jurist. Drugi so ga ogovarjali z imenom Lev; a jaz nisem bil na čistem, ali je to krstno ime, priimek, ali pa kar tako pridjano ime, ki se marsikaterega prime v krogu ožjih znancev in prijateljev.

Zame je pa bil ta dvom zelo neprijeten. Važne pogovore smo nadaljevali tudi med keglanjem. In ravno mladi gospod Lev je mnogo govoril z menoj ter me vedno ogovarjal s pravim imenom. Jaz sem mu odgovarjal in tudi izpraševal ter se pri tem skušal izogibati pravega odgovora. Kako je to sitno, ve le tisti, kateri je bil že sam v takem položaju. Tej zadregi sem se izognil deloma s tem, da sem ga ogovarjal kot jurista ali pa visokošolca. To se je pa še celo mojim ušesom čudno zdelo, kaj še-le drugim. Še enkrat vprašati po imenu in že pri prvem znanju priznati slabe strani svojega spomina, pa zopet ne gre. Sicer bi bilo pa to še najbolj pametno, kakor sem uvidel pozneje, ko sem se blamiral.

Med pogovorom smo prišli tudi na narodnoobrambno delo. „Slovenski Branik“ je ravno tisto leto prinašal zanimive članke o splošnem narodnoobrambnem delu, zlasti pa o jezikovni meji na Štajerskem. Jaz sem se takrat spomnil tistih člankov in tudi imena pisateljevega. Ker sem nekje čul, da je autor tistih člankov visokošolec, me je zanimalo zvedeti kaj več o njem. Morda se moj novi znanec „gospod jurist“ pozna osebno z njim, ter mi ve povedati o njem kaj natančnejšega. Zato ne bodi len hitro porabim to priliko, ko smo ravno govorili o „Braniku“.

„Branik“ prinaša ravno letos prav zanimive članke,“ začnem važno ravno med vlečenjem kart za novo partijo, da so vsi slišali. „Kakor sem čul, jih piše neki visokošolec. Morda ga vi, gospod jurist, poznate osebno. Če se ne motim imajo članki autorjevo ime Brunčko. Ali mi vi veste kaj več povedati o njem?“

Zadnji stavek sem končal nekam bojzljivo, ker sem opazil začudeni pogled svojih novih znancev. Posebno pa me je debelo gledal moj „gospod jurist“, kateremu je igral okrog usten prijeten in zadrževan smeh, ki mu je pa posili ušel čez ograjo ter se prijel tudi drugih, da so se od srca smejali seveda na moje veliko začudenje.

„To sem vendar jaz!“ mi pove med smehom, „ter se vam zahvaljujem za ugodno kritiko.“

Smejali smo se vsi. Zakaj tudi meni ni preostajalo drugega, da sem vsaj s smehom zakril svojo zadrego.

III.

Nedavno sem bil po opravkih v Mariboru. Vračal sem se domov ob treh popoldne. Bilo je krasno popoldne neke nedelje koncem februarja. Čeravno še zima po koledarju, je bil v resnici najlepši pomladanski dan, ki je vabil meščane iz tesnih sob ven v božjo naravo. Zato je bilo vse živo občinstva na peronu prostornega južnega kolodvora, ko sem vstopil jaz obložen z raznimi večjimi in manjšimi zavitki v rokah. Če človek pride z dežele poredko v mesto, se nabere toliko prtljage, da mu je že često nadležna.

Ko stojim na peronu ter motrim številno občinstvo, pride naenkrat k meni moj tovariš Tonček iz Maribora. Bil je kakor vedno. Kot bi ga vzel iz škatljice. Tudi brke je imel zavihane po vseh pravilih. On ima že to lepo navado, da hodi skrajno čeden okrog. Tega jaz nimam in z menoj vred še marsikdo drugi ne. Za roko je peljal mlado damo, ki je nosila ščipalnik, ki ji je prav tako dobro pristojal, kakor zdravo rdeča barva na okroglem licu.

Moj tovariš Tonček se je pred dobrim letom oženil. Ž njim in njegovo takratno nevesto, sedanjo njegovo ženko, sem bil že parkrat skupaj v družbi in sem mislil, da jo poznam do dobra. Moj spomin pa zlasti za ženske nima prav nobenega smisla. To je njegova najslabša stran, ali pa najboljša, kakor vzame kdo. O tem sem se ponovno prepričal zadnjič na peronu v Mariboru.

Torej Tonček pride s svojo damo naravnost k meni. Četudi se nosi prav snažno, kakor sem preje omenil, vendar nima v sebi nobene nadutosti ter se prav nič ne sramuje tudi slabše oblečenih „rodoljubov“ z dežele. On se mi celo odkrije, jaz mu pa pokimam v pozdrav, ker sem držal v obeh rokah polno zavitkov. Potem me pa hoče seznaniti z mlado damo na svoji strani. Mislim sem, da je njegov spomin soroden mojemu, in je že pozabil, da se pozna z njegovo gospo. Da bi ga rešil pred njegovo ženko sitne zadrege, mu takoj prestrižem besedo.

„O, prijatelj, hvala lepa! Jaz poznam tvojo gospo še od takrat, ko je bila dekle. Saj smo bili skupaj, ali ne veš?“

Tonček in dama me debelo pogledata ter se začneta prav diskretno smejati, kakor se spodobi na peronu, kjer je veliko razne gospode.

„Kaj se mi pa smejeta; kaj mar ni ta dama tvoja gospa?“

„I, seveda ne. Ti se motiš in tudi ne poznaš moje ženske, kakor vidim. To je gospodična Lasbaherjeva iz Ruš.“

Besedo gospodična je še posebno poudaril. In tako sem bil jaz v tisti zadregi, iz katere sem hotel rešiti prijatelja Tončka.

Odpeljali smo se nekaj postaj skupaj ter prav po domače kramljali med seboj. Jaz upam, da sem si dobro zapomnil go-

spodično Lasbaherjevo, vendar že ne vem prav gotovo. Morda me moj „izvrstni“ spomin ravno radi nje spravi nekoč zopet v zadrego.

* * *

Tako. Sicer bi vam lahko naštel še več bolj ali manj zanimivih zadreg svojega spomina, pa naj za sedaj te zadostujejo. Iz njih se vidi, kaj lahko zakrivi slab spomin. Marsikdo bi sklepal iz tega, da je moja glava prazna. No; kdor me pozna, ve, da to ni res, četudi ne nosi s seboj raznih figur. Morda je pa moj spomin bolj „pameten“, kakor jaz in se noče obložiti z nepotrebni bremeni.

V tolažbo pa mi je, da bodo moji otroci imeli boljši spomin nego jaz. Morda so ga podedovali po materi. Po meni ga gotovo niso. Da pa bodo moji otroci v tem oziru boljši od svojega očeta, imam že zdaj dokaze.

Pred tremi leti sem bil z Nado, ki ima sedaj šest let, v svojem rojstnem kraju. In še sedaj mi včasih pripoveduje posameznosti iz poti in iz doma, na katere sem jaz že davno pozabil. Še celo jedi ve naštet, ki sva jih vžila doma.

Jeseni sem šel z nekim gospodom na izprehod v Vuzenico. Spremljal naju je moj triinpolletni Branko. Na poti smo srečali nekega gospoda, o katerem vem par smešnih dogodb. Mož je bil nekdanj zaposlen v tujini in se je sedaj naselil v Dravski dolini kot penzionist. Ker sem videl penzionista, sem se spomnil neke smešne dogodbe o njem ter jo začel praviti svojemu spremljevalcu. Penzionist je namreč kupil nekoč dve mladi kozi posebne vrste od nekega železniškega poduradnika. Mislil je, da je dobil par. Imel jih je par let skupaj ter jih negoval s posebno pozornostjo, ker je nameraval s tisto pasmo delati poznejše dobre kupčije v našem kraju. Drugo leto je vedno pričakoval mladičev. Živalici pa sta lepo živeli skupaj ter se veselili gospodarjeve strezbe. Mladičev pa le ni bilo od nikoder. Skrbni kozjerejec je nekoč potožil to gorje pri živini svojemu znancu, ki je bil pri njem na obisku. Gresta gledat v hlev. In znanec pove na veliko presenečenje za koze vnetemu penzionistu, da ne bode imel od tega para nikoli zaroda, ker sta obe kozi.

Ta dogodek sem torej pravil vpričo otroka svojemu spremljevalcu. Drugi mesec grem z ženo in otroci zopet v Vuzenico. Nam nasproti pride dotični penzionist-kozjerejec. Na to je nas opozoril Branko, ko že ne more gladko govoriti. Začel je praviti prav glasno: „Lej, lej, koza gle, koza.“

K sreči dotični poznavalec koz ne razume slovensko. Drugeče bi nas pripravil predober spomin triinpolletnega otroka v nemalo zadrego.

Torej tudi predober spomin ni vselej na mestu; posebno pri otrocih ne, ker spravijo lahko starše v velike zadrege.

V SKRAJNOSTI.

V borni zidanici — drugače se ne more imenovati hišica o kateri oziroma, o katere prebivalcih bomo sedaj govorili, premogokopne družbe, najdemo majhno družbo.

Mož srednje starosti, velik, močan, sicer pa takoj na njemu opaziš, da se mu že pojavlja navadna bolezen rudarjev, „sušica“, sedi za mizo in uživa svojo borno hrano, katero je prisiljen vsled draginje in slabega zaslužka jesti skoraj vsaki dan: mrzle žgance in zelje.

Danes se mu vidi, da ni posebno vesel niti hrane, niti svoje žene, katera ga priganja naj bolj je, da ne bo lačen, najmanj je pa vesel svojega svaka, kateri — prišedši iz Nemčije in, ko je sedaj par mesecev tukaj delal, se sedaj vrača zopet nazaj, — ga priganja, naj z njim odpotuje.

„Pusti me vendar pri miru, ko sam uvidiš, da mi je to nemogoče!“ Že skoraj razjarjen je izgovoril te besede. „Ali ne vidiš, da imam ženo, pet otrok, denarja pa nič. In, kdo mi jamči da bom tamkaj bolje zaslužil kot tukaj, ter, da bom s tistim zaslužkom mogel prehraniti sebe in svojo družino.“

Kočo v hribih pa tudi nerad prodam. V nji sem svoja mlada leta preživel, najlepše in brezskrbne dni svojega življenja, pa tudi sedaj mi najemnina vsaj toliko nese, da se malo laglje vlečemo. In, kam naj dam ženo in otroke, od česa bodo ti živel? Iz stanovanja morajo takoj, kam pa potem? V hribe, potem pa živi iz zraka, ako moreš. Ne dragi, iz tega ne bo nič. Ti si sam, nimaš ne žene ne otrok, pa lahko storiš kar se ti poljubi, ne da bi mnogo pomišljal. Saj, ako ti v enem kraju ne gre, se pa na drugi prestaviš. Meni pa to ni mogoče. Jaz moram skrbeti za družino, vsaki mesec bi moral pošiljati, da bi imeli vsaj za hrano. Kje pa je obleka in obutev. Kot puščavniki pa tudi ne morejo biti. Ne, dragi, to mi ni mogoče. Saj menda ne bo vedno tako slabo tukaj kot je to zadnje leto, in menda bomo še kedaj kaj boljše zaslužili.“

„To je vse mogoče, gotovo pa vendar ni. Tam pa, to ti jaz zagotavljam, dobiš delo takoj, zaslužil bodeš pa tudi vedno toliko, da boš živel sam sebe, domov denar pošiljal, in še marsikateri vinar lahko na stran dal.“

Na te svakove besede ni dal nobenega odgovora. Samo zamislil se je.

„Saj koče ti tudi ni potreba prodajati. Imaš tukaj dosti znancev, pa tudi posojilnica je tukaj, ter si lahko isposodiš sto, ali dvesto kron. To boš gotovo dobil. Vrnil jih bodeš pa tudi lahko, najkasneje v enem letu, to ti jamčim.“

„Dobro! Ako tudi težko, — pojdem. Ženo in otroke bom že kam spravil. Jutri vzamem v posojilnici dvesto kron od katerih vzamem jaz sto, druge pa ženi pustim. Za en čas bo že,

potem pa, kakor bo. Tudi v pisarno bom šel jutri in bom vzel obračun. Še to bom storil, pa naj se zgodi kakor hoče. Toliko si bom menda mogel prihraniti, da bom — ako bo potreba — lahko nazaj prišel.

„Ali misliš res iti?“ ga vpraša žena plaho.

„Saj sama uvidiš, da mi ne kaže drugače. Mogoče bo vendar boljše tako. Nič se ne boj, saj na tebe in otroke ne bom pozabil. Sebi od ust bom trgal in tebi pošiljal.“ Že s solzami v očeh je izgovoril te besede.

Štiri dni po tem vidimo njega s svakom na kolodvoru. Oba sta namenjena v Nemčijo.

Na klopi pa sedi njegova žena z dvema otročičima, ter mu vedno prigovarja naj ne hodi nikamor, ter rajši doma ostane.

A ni ga mogla pregovoriti.

Že je vzel listek, pa tudi vlak že prihaja. Še en stisk roke ženi, in, še enkrat je poljubil otročiča, — katera sta ga nemo gledala, kakor bi vsega tega ne razumela, in kakor bi bila oba materinih misli — in že je stopil na vlak s svakom.

„Ne pozabi na nas, piši nam kaj! Saj vidiš kako je!“ zakliče žena za njim. A ni dobila odgovora, ker vlak ga je že odpeljal.

Ali bo dosegel kar si želi, in, zaradi česar je šel od doma?...

Prednost.

Napraviti turo na konju je vsekakor boljše kakor z avtomobilom. S konja se kvečjem lahko zleti dol, dočim v avtomobilu se zleti najpreje gori in potem šele dol.

Jezdec po božji milosti.

V času, ko ni drugega razvedrila je jahanje v resnici najboljša zabava. Človek hoče na levo, pa pride na desno in komaj si misli, da sedi na varnem, leži že na tleh — pravim, nekaj imenitnega.

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Jako dobro domače sredstvo proti vodenici in gihtu je brezov čaj. Nežnejši brezini listi se naberejo, na solncu posuše in spravijo na zračnem prostoru. Listje kuhaj deset minut in dobiš dober čaj, ktereга je treba piti eno uro pred jedjo trikrat na dan.

* ■

Tudi sol je dobro domače zdravilo. Kadar zgaga peče, raztopi v žlici vode precej soli in popij, pomagalo bo. Raztopljena sol je dobra za čiščenje zob in nekteri si zoper nahod izpirajo s slano vodo nos in trdijo, da koristi. Utrujene noge kopaj v slani vodi, pravijo, da to zelo osveži. Kadar ima kdo angino in ni zdravnika pri roki ter nima nič pripravnega za grgranje, naj grgra s slano vodo.

*

Ošpice so tako razširjena otroška bolezen, da ga skoro ni človeka, ki jih ni imel. Vendar niso tako nedolžne, kakor se navadno misli. Že mnogo otrok je umrlo na posledicah čisto navadnih ošpic. Dete se malo prehladi in pljučnica se po ošpicah prav rada pritakne, pa je nesreča gotova. Otroka, ki je zbolel na ošpicah čuvaj in pazi, kakor da ima kakšno drugo nevarno bolezen. V posteljo ž njim, lipov čaj naj pije, da se spoti. Ne sili ga jesti. Malo mleka, pa juhe je dovolj. Na kmetih bolne otroke kar pitajo, ampak ravno to je škodljivo. Posebno, če je otrok vroč, naj je čim manj; ne bo mu škodilo, če bo stradal eden ali dva dni. Nasprotno, dobro je, da ima prazen želodec, težke jedi povečujejo vročino in lahko se zgodi, da otroku poleg druge bolezni pokvariš še želodec.

*

Če zapaziš, da imaš podgane v hiši, v hlevu, na dvorišču ali na vrtu, pripravi se kar hitro na krvavo vojsko ž njimi, drugače se ti bodo v kratkem tako pomnožile, da boš imel škodo na vseh krajih in koncih. Če meji vrt na potok ali mlako, te bodo obiskale vodne podgane in mnogo mladih račic in gosk ti bo zginilo a da ne boš slutil kam. Poljske podgane ti bodo izpodrovale marsikako rastlino, v hlevu ti bodo požrle mlade domače zajce in kradle prešičem in živini vsak boljši prigrizek. Tudi v hiši ti bodo naluknjale vreče z moko, obgrizle gnjati in posvinjale klet in shrambe. Požresne so zelo in uničijo mnogo. Najbolj uspešno sredstvo zoper podgane je strup, ampak kjer so otroci, se gospodar ne posluži rad tako nevarnega orožja. Podgane strup rade razvlečejo v korita k prašičim ali v kurnjeke in gospodar ima še večjo škodo. Če se hočeš poslužiti strupa nastavi par dñij podganam moko, četrti dan pa primešaj arzenik. Podgane bodo od tega gotovo poginile a moke ne morejo raznašati po hiši, kakor zastrupljeno testo, meso itd. Če se pa

strupa bojiš, nastavi podganam par dnij zaporedoma s sladkorjem pomešano moko, zraven pa postavi krožnik vode. Četrtri ali peti večer primešaj sladkorju in moki tretino nevgasenega vapna. Podgane se bodo nažrle vade, napile se vode in morajo poginiti.

*

Skoro v vsaki hiši imajo takozvani špiritusaparat za kuhanje čaja, za hitro gretje mleka itd. Posebno, kjer so otroci in bolniki je taka priprava potrebna in koristna. Križ je le, da se špirit, ko enkrat gori, prāv nerad vgasne. Četudi pritiskaš pokrovček še tako energično, šment vendar le še gori in nasprotno plamen frči na vse strani, da se človek boji, da bo kaj zažgal. Tej sitnosti lahko odpomoreš na prav navaden način, vtakni pokrovček v mrzlo vodo predno pokriješ plamen ž njim, špirit bo v hipu vgasnil.

*

Kislo mleko je po leti najbolj zdrava večerja. Pravijo, da so Bolgari najbolj žilavi ljudje od vseh narodov in da dosežejo največjo starost, ker pojedjo nenavadno mnogo kislega mleka. Kislo mleko in kruh ima vsak rad, posebno pa otroci. Nekteri zdravniki menijo celo, da je kislo mleko izvrstno sredstvo za zdravo spanje. Črn, ne presvež, dobro zgrizen kruh in kislo mleko vsak večer namesto drugih težkih jedi in človek postane svež, spi dobro in je drug dan, kakor riba, tako gibčen in delaven.

*

Svileni dežnik ali solnčnik, ki ti je slučajno padel v blato, lahko dobro očistiš s špiritusom. Tudi madeži od bonbonov in mleka izginejo iz otroških oblekc, če jih okrtačiš s špiritusom.

*

Beli slamnati klobuki se perejo na ta-le način; Skrtači slamnik, da ne bo ostal prah med slamo, potem ga z žajfnico dobro namaži, okrtači in oplahni. Za pet vinarjev detelove soli (Kleesalz) zmešaj z eno desetino litra vode in krtači s to raztopino klobuk tako dolgo, da bo bel. Potem klobuk s čisto cunjo dobro obriši in oprezno posuši na zraku. Predno je popolnoma suh ga polikaj z likalnikom čez kak lonec ali skledo. Likati pa ne smeš direktno na slamo, ampak moraš podložiti tenek robec. — Možki krzneni klobuki, ki so od potu zamazani se dobro očistijo, če namažeš madeže z rumenjakom od jajca. Pusti naj se rumenjak posuši in skrtači potem klobuk z vlažno vodo, v katero si dala par kapljic salmijaka.

*

Muhe vse zamažejo: okna, slike, ogledala, svečnike, ure itd. povsod najdeš tiste grde, črne pike od njih, ki jih je treba z mokro cunjo dolgo drgniti, da izginejo. Če si hoče gospodinja prihraniti čas in trud naj čisti te pike z bencinom.

*

Vsako testo je mehkejše, kipejše in okusnejše, če se prida zraven en zriban, kuhan krompir. Tudi omlete so boljše in rahlejšje.

*

Za domače golobe je kuruza, oves, ječmen in grah izvrstna hrana. Treba jim je pa dati tudi skuhanega krompirja in lanenega semena. Tudi slabejšo pšenico jim daj. Sploh moraš gledati na zmeno. Dobra hrana, čista voda in red so potrebne stvari, če hočeš imeti od svojih golobov kaj prida koristi.

*

Če so se navadile kokoši klujevati in piti jajca, skuhaj zelo ostre paprike in mnogo popra, da dobiš močno in hudo pekočo tekočino. Potem prebodi eno jajce in ga izpihaj. Eno stran zamaži z gipsom napolni jajce s to tekočino, zamaži še drugi kraj z gipsom in položi jajce v gnezdo. Kokoš, ki se vjame na tako jajce, jih bo pustila za vse večne čase v miru.

*

Kdor si hoče na čevljih kaj prihraniti naj ne kupuje ceneno robo, ki je za nič in narejena samo za oko. Posebno, če kupuješ narejene čevlje naj ti ne bo žal dati pri nakupu par kron več. Dobro je imeti tri ali vsaj dva para čevljev, da se nosi en par samo vsak drugi dan in se med tem lahko dobro posuši in prezrači. Mazilo kupuj tudi le dobre vrste, da ti kožo ne zgrize in prehitro ne uniči. Seveda je treba čevlje pošteno očistiti blata in prahu, predno se namažejo z mazilom. Tudi ne nakidaj mazila predebela na usnje in čevlje včasih z benzinom ali pa z trpentinovim oljem dobro očisti vse nesnage in tudi starega, prisušeneega maziia.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. đ. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.¹

Vsebina: FRANJO NEUBAUER: Jesen. — LUČE KRT: Ženitev mlakarjevega Tončka. — LEA FATUR: Neizbrisni dogodki. — J. BOHINJEC: Kovač Tine. — Z. K. J.: V Ameriki. — VERA: Spomin. Aurikel. — GUSTAV GROM: Usoda. — DRAGA: Življenje. — KOMPOLSKI: V zadregah svojega spomina. — RADIVOJ: V skrajnosti.

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v do-glednem času sploh ne izdiši. Gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ce-no: **2 K 20 v**, zabojček 65 v, poštino pa plačamo tukaj in si jo zaračunamo. Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

OGLASI

≡ Današnji številki je priložen učiteljski zapisnik za šolsko leto 1912—13. Dobijo ga samo gg. učitelji, naši odjemalci, katerih je hvala bogu mnogo! Z grudnovo številko jim pa pošljemo, kakor navadno le stenski koledar, s katerim bodo gg. učitelji in tudi vsi drugi odjemalci gotovo zadovoljni, ker potrebne štiri slike za reprodukcijo imamo že obljubljene od odličnega češkega pokrajinskega umetnika.

≡ **P. n. starišem**, ki preživljajo ali pa prihranjujejo svoje otroke z našo otroško moko in hočejo poslati njih fotografije. Vsaka fotografija ni prikladna za objavljanje, celo ostra slika zgubi svoj vtis pri tiskarniški re-produkciji. Nejasne fotografije, navadno one od amaterjev, če tudi zelo ne radi, moramo žalibog odkloniti oziroma jih ne natisniti, ker ne odgovarjajo zahtevam in niso sposobne, da bi predstavljale vzor debelega Vydrovčana. V takem slučaju nam rajše pošljite fotografično ploščo, potrebno potem preskrbimo že sami. Razglednice pošiljajte v kuverti, ker se drugače preveč zamažejo ali pa tako poškodujejo s poštnim pečatom, da niso več za rabo. Vse došle fotografije malih Vydrovčanov shranjujemo v posebnem albumu, katere vrnemo, če jih želijo pošiljalci.

Nejskrajnejši čas

gospodje, pustite pivo, pustite vino, razne Vaše protinske bolezni izvirajo le vsled uživanja alkohola in starost vam bo v nadlogo, če se istemu takoj ne odrečete za vedno.

Pijte „JULEP“!

Vydrovi juhini pridatki.

Če nimate lastnih skušenj, gotovo ne boste verjeli, v kakšni meri se da zboljšati juho tudi v tem slučaju, če se je rabilo za nje pripravljane zadostno govejega mesa. Vydrove začimbe dodajo juhi oni karakteristično delikatni okus, ki novinca gotovo preseneti. Ne govorim niti o nemesni juhi, katera dobi z začimbo izraz goveje juhe in lahko se tukaj govori o naših juhinih pridatkih kot izdelku povsod neizogibno potrebnim. Kar se tiče izdatkov za juhine pridatke, mislim da ni potreba pri tem posebno važnih računov, nasprotno, če primerjamo znesek za začimbe s pridobljenim okusom na juhi, moramo reči, da začimbe nikakor niso drage. Cenjene gospodinje, v onih dneh, kadar rabite meso za pečenko ali kakšno drugo jed ne pa za govejo juho in kadar rabite druge juhe kakor one pripravljene iz naših juhinih konserv, ki sploh ne potrebujejo nikakega pridata, potem seize po naših začimbah in uverjeni smo, da jim boste izrekli svoje priznanje. Juhini pridatki so čisti rastlinski ekstrakt, s pravim mesnim okusom. Uživajo jih lahko tudi vegetarjanci, ker nimajo z mesom nič skupnega. Vydrovi juhini pridatki se pridajo že popolnoma gotovi juhi.

1/4 kg. steklenica juhinega pridata 1 K 60 vin.

Posijite na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kg. št.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
		K	h	K	h
	„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke		80		
	Juhinih konzerv, mčanih v posameznih porcijah	1	50		
	Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove a 1/4 kg škatlja	1	50		
	Juhinega pridata 1/4 kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih št. 25 kmô.	2			
	„Dessert“ „ 40 “	2			
	„Dessert“ „ 50 “	3			
	Šumečih bombonov „Fimbo“ št. 50 kmô.	2			
	„Bene“ št. 25 kmô.	2			
	„S sidrom“ št. 50 kmô.	1			
	Buhtina, steklenica 1/4 kg	1			
	Malinovega groga steklenica	2			
	Govrčice franc. (mléce) 1/2 kg stekli.	1			
	„kremž. (zrnate) “	1			
	„Julepa“				
	Skupaj . . .				

Vydrovke“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošiljamo franko le ako presega račun K 6.—. „Julepa“ pošiljamo le po železnici, 50 steklenic že franko.

Cenik:

Vydrova žitna kava poslana posebej v plátnených vrečkách, poštovné prostá 5 kg. K	4-50
Otroška moka v zavítkách 1 kg.	2-40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, ríževa in rezančna) v škatli s 25 porcijami	1-50
Juhini prídavek, stekl. 1/4 kg.	1-60
Šumeči bonboni »Ambo« za 5 vin. 40 kmd. za 4 vin. 50 kmd.	2-—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	1-—
Malinovi grog	2-—
Oblati »Desert delikát« zavitek s 50 komadi	3-—
Oblati »Destin«, zavitek s 40 kmd.	2-—
Maselní oblati, zavitek s 25 kmd.	2-—
»Buhtin« v 1/4 kilogr. steklenicách	1-—
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/2 kg. po	1-—
»Julep«, jabolčni 1/2 l. steklenica	—45
višnjevi in vinski	—65

Pošiljatev v znesku K 6- (izvzemi »Vydrovke« in Julepa) pošiljamo franko.

Vydrova továrna hranil, Praga VIII.

Izdavatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII. — Tisk firme B. Holínke v Pragi VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.

(poštni urad Praga 22)